

Humanistinen ammattikorkeakoulu

Mimmistä Mummoksi Naiseudenpolkua etsimässä

Tutkimus Kuopion Tyttöjen Talolla toteutetusta Naiseudenpolusta

Riikka Ylikauppila

Salla Seppälä

Opinnäytetyö

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

210 op

Kevät 2012

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminta ja nuorisotyö

TIIVISTELMÄ

Työn tekijät Riikka Ylikauppila ja Salla Seppälä	Sivumäärä 79 ja 8 liitesivua
Työn nimi Mimmistä Mummoksi Naiseudenpolkua etsimässä – Tutkimus Kuopion Tyttöjen Talolla toteutetusta Naiseudenpolusta	
Ohjaava opettaja Tarja Jukkala	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Kuopion Tyttöjen Talo, Kirsi Kokkonen	
Tiivistelmä <p>Tämä opinnäytetyö käsittelee 13–16.2.2012 välisenä aikana toteuttamaamme Naiseudenpolkua, jossa pyrittiin tyttöyden, naiseuden ja naiseksi kasvamisen haasteiden kohtaamiseen erilaisin toiminnallisina menetelmin. Työssä etsimme vastauksia siihen, miten Naiseudenpolku oli sukupuolisensitiivistä tyttötyötä, miten se toimi käytännössä osallistavana ja elämyksellisenä menetelmänä sekä osoitamme polun mallinnuskapasiteettia tyttötyön kentälle. Opinnäytetyön tilaajana toimii Kuopion Tyttöjen Talo.</p> <p>Tutkimus on luonteeltaan laadullinen tutkimus, jossa on tapaustutkimuksen piirteitä. Pyrimme tapaustutkimukselle luonteenomaisesti rakentamaan saaduista tuloksista tarinaa, joka määrittelee polun luonnetta, kuvaa sen vaikutuksia ja antaa sille viitekehyksen sukupuolisensitiivisen menetelmien kentälle. Näin ollen tutkimus on ammattialalle sangen merkityksellinen, sillä pyrimme luomaan uuden ja todistettavasti toimivan sukupuolisensitiivisen menetelmän, josta kuka tahansa nuorten naisten kehityksestä ja sen haasteista kiinnostunut voi ottaa tiedon jyviä omaan toimintaansa.</p> <p>Opinnäytetyön alku koostuu Tyttöjen Talon konseptikuvauksesta sekä Kuopion Talon toimintojen avaamisesta. Tämän jälkeen paneudutaan tutkimuksen teoreettisiin viitekehyksiin, jotka nojaavat tehtyihin tyttötutkimuksiin, sukupuolisensitiivisyyteen sekä elämyksellisyyden ja osallisuuden käsitteisiin. Itse Naiseudenpolku, sen sisällöt ja toteutukset pyritään kuvaamaan mahdollisimman yksityiskohtaisesti, jotta lukijallekin piirtyy selkeä kuva tapauksen luonteesta. Pohdimme myös rooliamme polun luojina, toteuttajina, ohjaajina sekä myös naisina, joilla on omat näkemyksensä naiseudesta ja sen olemuksesta. Näiden tutkimuksen kontekstien ja punaisen langan luomisen jälkeen siirrytään itse tutkimusprosessiin. Aluksi siinä avataan tutkimusongelmat, meidän tutkijoiden merkitys ja vaikutuspiirit tutkimukseen. Perustelemme valintoja tutkimusmenetelmien ja aineistonkeruutapojen - havainnoinnin, kyselylomakkeen ja adjektiivilistan- suhteen. Koodaamme, laskemme ja kuvailemme aineistoja sekä nostamme esiin niistä luotuja havaintoja. Teemoittelun kautta syvennytään tulkintoihin ja tuomme lukijan lähemmäs tuloksia.</p> <p>Lopuksi tarkastellaan eettisyyttä, luotettavuutta sekä tuloksia, joissa näkyy selkeä positiivinen vaikuttuneisuus polulla kiertäneisiin tyttöihin. Positiivinen vaikuttuneisuus tarkoittaa kaikkia niitä kokemuksia, joita polun kiertäneet saivat: uusia oivalluksia ja näkökulmia, jotka jollain tavalla muuttivat tai uudistivat heidän tapaansa nähdä itsensä, kokea omanlaisensa naiseus ja sen eri ulottuvuudet sekä heitä ympäröivät vaikutteet. Tämän oivaltaminen sisältyy myös sukupuolisensitiivisyyden tavoitteisiin, jolloin voidaan todeta polun olleen sukupuolierkästi toimiva menetelmä. Koska polun positiivisesti vaikuttuneiden kävijöiden määrä oli niin suuri, voidaan myös tehdä johtopäätös siitä, kuinka kannattavaa on mallintaa Naiseudenpolku myös muihin muotoihin ja konsepteihin, kuten esimerkiksi koulumaailmaan: tyttöjen terveyskasvatukseen, vanhempainiltoihin tai osaksi muiden nuorten parissa toimivien järjestöjen menetelmäksi käsitellä naiseutta ja naiseksi kasvamista.</p>	
Asiasanat: naiseus, sukupuolisensitiivisyys, tyttötyö, osallisuus, elämyspedagogiikka	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Civic Activities and Youth Work

ABSTRACT

Authors Riikka Ylikauppila and Salla Seppälä	Number of Pages 79 and 8 attachment pages
Title From girl to old woman – Path of Femaleness	
Supervisor Tarja Jukkala	
Subscriber and/or Mentor Girls' House in Kuopio, Kirsi Kokkonen	
Abstract <p>This thesis is written on the basis of the "Path of Femaleness" (Naiseudenpolku) that was carried through between 13 and 16 February 2012. The aim of the "Path of Femaleness" was to face the challenges of being a girl, of being a woman and of growing up to be a woman through functional methods. In this thesis the aim is to answer the questions how the "Path of Femaleness" was gender sensitive girl work and how it functioned in practice as an involving and experiential method. The modelling capacity of the "Path of Femaleness" on the field of girl work is also shown. The orderer of this thesis is The Girls' House in Kuopio (<i>Kuopion Tyttöjen Talo</i>).</p> <p>This is a qualitative research that has some features of a case study. As typical of a case study, the results are used to try to build a story that defines the nature of the "Path of Femaleness", to describe its effects and to offer it a frame of reference on the field of gender sensitive methods. On these grounds the importance of this study to the professional field of girl work is very clear because the thesis strives to create a new and provably functioning gender sensitive method which can be used by anyone who is interested in the growth of young women and in its challenges.</p> <p>At the beginning of the thesis there is a concept description of the Girls' House – a registered trademark of <i>Kalliolan Nuoret ry</i>) and a description of the operation of the The Girls' House in Kuopio. After this the theoretical frame of reference of this study is discussed. The frame of reference is based on earlier girl studies, on gender sensitivity and on the concepts of experientiality and involvement. The "Path of Femaleness" self, its contents and realization are described as detailed as possible so that the reader also perceives a clear picture of it. The writers also describe their roles as the creators, realizers and instructors of the "Path of Femaleness" and also as women, who have their own views of femaleness and of its substance. After explaining these contexts and the thread of this study the actual research process follows. At the beginning of it the research problems are clarified as well as the personal relevance and effect of the researchers on the study. The choices of the research methods and of the methods of collecting the data – observing, questionnaire and list of adjectives – are validated. The data is encoded, calculated and described and the first impressions of it are given. Through different themes the interpretations are deepened and the results are brought closer to the reader.</p> <p>At the end the ethicality, the reliability and the results are discussed. A clear positive affectedness of the "Path of Femaleness" on the visitors can be seen. The positive affectedness means all the experiences from which the visitors achieve new inspiration and perspective that in one way or another changed or renewed their way of seeing themselves, of experiencing their own kind of femaleness and its different dimensions and the influences around them. Realizing this is one aim of gender sensitivity and as a result the "Path of Femaleness" can be seen as a gender sensitive method. Because so many visitors were positively affected can the conclusion be drawn that it is worthwhile also to model the "Path of Femaleness" on other forms and concepts, like in the school world – for example in girls' physical examination or in parents' meetings. Other organizations working among youths can also use it as one of the methods of handling femaleness and the growing up to be a woman.</p>	
Keywords femaleness, gender sensitivity, girl work, involvement, experiential pedagogy	

SISÄLLYS

1	ALKUPORINAT	6
2	TYTTÖJEN TALO® – TOIMINTAA TYTÖLTÄ TYTÖLLE	7
	2.1 Setlementtiliike – Kansalaisliike yhteisöllisyyden asialla.....	9
	2.2 Kuopion Tyttöjen Talo®	10
3	NAISEUDENPOLUN RAAMIT	12
	3.1 Tyttötutkimuksen kulkema polku.....	13
	3.2 Sukupuolisensitiivisyys	15
	3.2.1 Sukupuolisensitiivinen tyttötyö.....	18
	3.3 Elämyksellinen ja osallistava Naiseudenpolku.....	19
	3.3.1 Elämypedagogiikka Naiseudenpolulla	19
	3.3.2 Osallistaminen osana Naiseudenpolkua.....	21
4	MIMMISTÄ MUMMOKSI – NAISEUDENPOLKU	23
	4.1 Mimmistä mummoksi kasvaminen ja kehitys	26
	4.2 Maailmannaiset	29
	4.3 Pelokkaat ajelehtijanuoret	31
	4.4 Median luoma naiskuva	33
	4.5 Safari seksuaalisuuteen	35
	4.6 Omien ajatusten reflektointi	38
5	TUTKIMUSPROSESSI.....	40
	5.1 Tutkimusongelma ja hypoteesittomuus	40
	5.2 Tutkimusmenetelmät	41
	5.3 Tutkimusaineistot ja tutkijoiden asema	43
	5.3.1 Kyselylomakkeita, havainnointipohjia ja havainnointia	44
	5.4 Analysointi - askel koodaamiseen ja kvantifointiin	46
	5.4.1 Tematisoinnilla luonnehdintaa	54
	5.4.2 Tyypittelyn kautta aurinkoisia, uskaltavia ja innottomia tyyppejä	60
	5.5 Onnistuneesti osallistavaa vaikuttavuutta	64
	5.6 Kysymysmerkkejä eettisyydestä.....	67
	5.7 Lupaus luotettavuudesta	69
6	YHTEENVETO.....	73
	LÄHTEET	76

LIITE 1 Veenuksen mainos	80
LIITE 2 Mimmistä Mummoksi mainos.....	81
LIITE 3 Kyselylomake.....	82
LIITE 4 Adjektiivilista	86
LIITE 5 Havaintopohja.....	87

1 ALKUPORINAT

Teimme opinnäytetyön Kuopion Tyttöjen Talolle® tammi- ja helmikuun 2012 aikana. Koska Kuopioon avattiin Tyttöjen Talo® vasta syksynä 2011, koimme sen hyväksi paikaksi toteuttaa tutkimuksemme. Voidaan olettaa, että uusi paikka haluaa alusta alkaen tietää, mikä ja miten toteutettu toiminta on tarpeellista juuri sillä alueella, eikä sen toiminta ole kaavoihin tai tiettyyn muottiin kangistunutta. Vastaavasti me halusimme ottaa haasteen vastaan ja lähteä toteuttamaan sukupuolisensitiivistä tyttötyötä alueen uudelle työkentälle. Opinnäytetyö lähti siis molempien osapuolien kiinnostuksesta ja tarpeesta.

Opinnäytetyön ideointi lähti siitä, että halusimme toteuttaa sen sosiaalisen vahvistamisen käytäntöjä kehittävään projektiin liittyen sukupuolisensitiivisin työmenetelmin, mutta sellaisin keinoin, jota ei ole tiettävästi aiemmin Suomessa tehty. Pikkuhiljaa syntyi idea pienryhmästä nimeltä Veenus, joka olisi projektimme. Tyttöryhmä Veenus kokoontui noin kymmenen kertaa, porautuen tyttöyden ja naiseuden maailman erilaisten osallistavien teemojen kautta. Tämän ryhmän kanssa toteutimme yhdessä Mimmistä Mummoksi Naiseudenpolun, josta keräsimme tutkimusaineistomme opinnäytetyöhömmme. Tutkimusaineisto muodostui kyselylomakkeen lisäksi polulta kerätystä suullisesta ja kirjallisesta tiedosta sekä tekemistämme havainnoista.

Opinnäytetyömme tavoite oli tutkia, millä tavoin Naiseudenpolku oli sukupuolisensitiivistä tyttötyötä, miten se koettiin osallistavana ja elämyksellisenä menetelmänä sekä, mikä sen mallinnuskapasiteetti on. Pääsimme tavoitteisiimme runsaan tutkimusaineiston kattavuuden, monipuolisten ja luotettavien menetelmien käytön sekä jatkuvan arvioinnin avulla. Koimme alusta asti opinnäytetyömme tärkeäksi koko ammattialamme kannalta monestakin syystä. Ensinnäkin sukupuolisensitiivinen työote on suhteellisen uusi ja vähän tutkittu työmenetelmä, joskin se on nyt jo havaittu toimivaksi menetelmäksi tälle ammattikentälle. Toisekseen tutkimme jotain

sellaista, mitä ei ollut tiettävästi Suomessa aiemmin toteutettu. Vastaavanlaisten toiminnallisten menetelmien voidaan olettaa yleistyvän alallamme, joten niiden vaikuttavuuden tietäminen on tärkeää.

2 TYTTÖJEN TALO® – TOIMINTAA TYTÖLTÄ TYTÖLLE

Tyttöjen Talot® ovat osa Suomen Setlementtiliikettä, joissa toteutetaan sukupuolisensitiivistä tyttötyötä setlementtiarvoihin nojaten. Sukupuolisensitiivisellä työotteella tarkoitetaan sukupuolelle tyypillisten erityispiirteiden huomioimista ja sukupuolelle ominaisten kasvun kipukohtien tunnistamista. Tyttöjen Talon® tavoitteena on tukea 12–28-vuotiaita tyttöjä ja nuoria naisia, jotta heidän usko itseensä ja omiin voimavaroihin kasvaisi ja heistä kasvaisi eheitä, itsensä näköisiä naisia. Sukupuolisensitiivinen tyttötyö Tyttöjen Talon® muodossa on kehitetty vastaamaan kulloiseenkin ajankohtaiseen ja paikalliseen tyttöjen tuen tarpeeseen. Tyttöjen Taloja® on tähän mennessä avattu Helsinkiin, Tampereelle, Ouluun, Turkuun ja nyt myös Kuopioon. (Eischer & Tuppurainen 2011, 6-12.)

Tyttöjen Talojen® erilaiset työmuodot, kuten matalankynnyksen avoin toiminta, vuorovaikutteiset tyttöryhmät sekä yksilötyö ovat ainutlaatuisia toimintamuotoja yhteisöllisyyden oppimisen, minäkuvan rakentamisen ja elämäntaitojen hallitsemisen viitekehysessä. Työmuodot tukevat Tyttöjen Talon® tavoitetta lisätä nuorten naisten hyvinvointia sekä sosiaalisen verkoston luomista ja edelleen ylläpitämistä. Tyttöjen Talon® voidaan ajatella toimivan ”välikätenä”, joka kannattelee, tukee ja ohjaa tyttöjä, kunnes he ovat valmiita kannustettaviksi matkaan kohti uusia haasteita. Verkostoituminen ja yhteistyö eri tahojen kanssa on tärkeää muun muassa Tyttöjen Talon® markkinoinnin ja syrjäytymisvaarassa olevien tyttöjen saavuttamisen ja erilaisten palvelujen piiriin ohjattavuuden kannalta. Yhteistyötä tehdään tällä hetkellä kaupunkien nuoriso-, sosiaali-,

terveys-, ja koulutointen sekä muiden nuoriso- ja sosiaalityötä tekevien järjestöjen kanssa. (Mt., 2011, 13.)

Tyttöjen näkökulmasta Tyttöjen Talon® nähdään paikkana, jossa on tila kaikenlaisille pohdinnoille, sekä mahdollisuus oman ainutlaatuisuuden ja arvokkuuden kokemiseen. Myönteiset vuorovaikutustilanteet kehittävät myös tyttöjen omia käyttäytymismalleja ja elämähallintataitoihin suuntautuvat tukitoimet auttavat elämässä eteenpäin pääsyä. (Mt., 2011, 7.)

Tyttöjen Talot® ovat onnistuneet tavoittamaan myös tyttöryhmiä, jotka eivät yleensä hae apua viranomaisilta ja vierastavat terveydenhoitohenkilökuntaa sekä tyttöjä, joilla ei usein ole tietoa erilaisista tuen saannin kanavista. Tämä koskee tyttöjä maahanmuuttajista aina seksuaalista väkivaltaa kohdanneisiin tai raskaudenkeskeytystä tarvitseviin kantasuomalaisiin nuoriin naisiin. (Punnonen 2008, 529.)

Projektia ja siihen liittyvää harjoittelua tehdessämme havaitsimme, että työ Tyttöjen Talolla® perustuu työntekijöiden ja tyttöjen luottamuksellisen ja voimaannuttavan vuorovaikutussuhteen syntymiseen. Menetelminä ovat kulttuuriset ja toiminnalliset mallit sekä yksilöiden ja ryhmien sisällä tapahtuvat prosessit. Kaikissa menetelmissä korostetaan asiakaslähtöisyyttä, dialogisuutta, yhteisöllisyyttä, sosiaalisia suhteita ja kohtaamisia. Talon asiakkaaksi tuleminen ei leimaa asiakasta, koska Talolle voi tulla kuka vaan tyttö omana itsenään oman lähtötilanteensa kanssa. Talolla tyttö on muutakin kuin mielenterveyspotilas, anorektikko tai seksuaalista väkivaltaa kohdannut, hän on samanlainen tyttö muiden joukossa. Omien kokemustemme mukaan talo pyrki näihin tavoitteisiin monin eri keinoin. Keskusteluissamme tytöt toivat moneen otteeseen esille, että he viihtyvät Talolla muun muassa sen takia, että saavat olla siellä ”ihan tavallisia ja omanlaisiaan”.

Yksi Tyttöjen Talon® erikoisuudesta on sukupuolisensitiivisen sosiaalisen nuorisotyön tekeminen. Naiseksi ja mieheksi kasvaminen on monessa suhteessa jokaiselle erilainen henkilökohtainen prosessi. Sosiaalisessa nuorisotyössä on tärkeää etsiä, löytää ja tukea erityisesti tukea tarvitsevia

nuoria. Se on tavoitteellista nuoren sosiaalista vahvistamista. Yksilöllinen kohtaaminen ja elämäntilanteen kokonaisvaltainen huomioiminen ovat lähtökohtia sosiaaliselle nuorisotyölle. Kuopion Tyttöjen Talo® vastaa alueellisiin sosiaalisen nuorisotyön haasteisiin käynnistämällä erilaisia hankkeita eri teemojen ympärille. Tavoitteena on kohdata ja tarttua syrjäytymisvaarassa olevien tyttöjen ongelmiin riittävän ajoissa. (Airaksinen 2010, 5.)

2.1 Setlementtiliike – Kansalaisliike yhteisöllisyyden asialla

Setlementtiliitto on 1918 perustettu sivistys- ja sosiaalityötä tekevä elämäntilanteiden järjestö. Se muodostaa 38 paikallista setlementtiä ja 8 setlementtinuorten piirijärjestöä ympäri Suomea. Liike työllistää reilut 3000 työntekijää ja heidän lisäksi ison joukon vapaaehtoisia. Toimintamuotojen kirjo on laaja käsittäen muun muassa toimintaa eri-ikäisille, monikulttuurisen työn, asumismuotojen kehittämisen ja tukemisen, kansalaistolotoiminnan, kehitysvammaispalveluja, erilaisia kriisityömuotoja sekä rikosuhripäivystystä. Liiton ja sen jäsenjärjestöjen toiminnan mahdollistavat tuettujen hyvinvointipalveluiden palvelumaksut, RAY:n avustukset, yksityiset lahjoitukset ja ministeriöiden myöntämät tuet. Toiminta on voittoa tavoittelematonta. (Setlementtiliitto 2012.)

Yksilöllistymisen sijaan meidän tulisi etsiä uusia demokratian ja kansalaisyhteiskunnan mahdollisuuksia ja muotoja. Setlementtiliikkeen piirissä on alettu oivaltaa nämä haasteet ja suunnitella yhteisöllisiä rakenteita kehittäviä hankkeita. Aiemmin ihmiset syntyivät paikallisyhteisöihin, mutta nykyisin niitä pitää ikään kuin keksiä kansalaisyhteiskunnassa uudelleen. Mitä vahvemmat yhteisörakenteet ovat, sitä paremmin ihmiset voivat tukea toisiaan, pysyä pinnalla elämän kolhiessa ja osallistua aktiivisesti yhteiskunnallisten asioiden hoitoon. Setlementtiliike on uuspaikallisuuteen pyrkivä, sosiaalista vastuuta ja kansalaisuutta korostava kansalaisliike. (Eischer & Tuppurainen 2011, 39.)

Tällä kansalaisliikkeellä on avoimet ovet kaikille ihmisille uskonnolliseen tai poliittiseen vakaumukseen katsomatta. Sille on ominaista pyrkiä luomaan tiloja erilaisten ihmisten kohtaamisille, jolloin ihmiset voivat muodostaa yhteisöjä erilaisten ihmisten kanssa. Setlementtiliikkeen keskeisiä arvoja ovat yhteisöllisyys, sosiaalisen vastuun kantaminen, yksilön omien voimavarojen vahvistaminen ja tasa-arvoisen kohtaamisen toteutuminen käytännön työssä. Näille arvoille on ilmennyt selkeä sosiaalinen tilaus. Yhteiskunnallisessa arvokeskustelussa Setlementtiliike korostaa osallisuuden, yhteisöllisyyden ja toivon merkitystä. Samalla liike pyrkii muistuttamaan, että jokainen ihminen on arvokas ja kaikkien hyvinvoinnista tulee huolehtia. (Mt., 2011, 39–40.)

2.2 Kuopion Tyttöjen Talo®

Kuopion Tyttöjen Talon® taustaorganisaationa toimii Setlementti Puijola ry, joka on Setlementtiliiton Kuopion paikallisjärjestö. Kuopion Tyttöjen Talon® toiminnan rahoittaa Raha-automaattiyhdistyksen rahoittama Kuopion-seudun Tyttöjen Talo® hanke. Hanke on nelivuotinen. Talo on saanut rahallista avustusta myös muutamilta yksityisiltä lahjoittajilta. Kuopion Tyttöjen Talo® aloitti toimintansa keväällä 2011 Kuopion keskustassa sijaitsevassa kiinteistössä.

Talon toiminta perustuu Tyttöjen Talo® konseptin periaatteisiin sukupuolisensitiivisen tyttötyön tarjoajana. Talo tarjoaa samoja toiminnallisia kokonaisuuksia kuin muutkin Tyttöjen Talot®, vaikka toki sen toiminnassa on myös omat erityispiirteensä. Kuopion Tyttöjen Talon® työmuotoihin kuuluu avoimet illat, erilaiset tapahtumat, liikkälähdöt, yksilötyö ja ryhmätoiminnot.

Talolla oli talvikautena 2011 kerran viikossa avoin ilta kaikille 12–28-vuotialle tytöille. Nämä illat tarjosivat yhteistä tekemistä ja olemista eri-ikäisten tyttöjen kesken. Avoimet illat olivat melko suosittuja ja ne keräsivät vaihtelevan tyttöjoukon kasaan, iltaan osallistui kuitenkin keskimäärin noin 20 kuopiolaista

tyttöä. Talo myös järjestää erilaisia tapahtumia, joita talvikautena 2011 olivat muun muassa joulumyyjäiset, erilaiset keskustelu foorumit ja Naiseudenpolku. Konseptin toimintamuotoihin kuuluvat myös likkalähdöt. Ne ovat teemallisia tutustumiskäyntejä Tyttöjen Talolle®. Kuten muutkin Tyttöjen Talot®, myös Kuopion Talo on alkanut kehittää seksuaaliterveyden palveluitaan. Yksilötyö pitää sisällään keskustelu- ja selvittelyapua yksilön arjen tapahtumiin. Ryhmätoiminnot koostuvat erilaisista vaihtuvista ryhmistä. Syyskauden 2011 ryhmiä olivat nuorten äitien ryhmä, jossa pohdittiin ja elettiin nuorten äitien arkea Valokuvaryhmä sekä tyttöyteen porautuva Veenus-ryhmä.

Opinnäytetyöhömme kiinteästi sidoksissa oleva tyttöryhmä Veenus oli osa sosiaalisen vahvistamisen käytäntöjä kehittävää projektia. Se oli pienryhmä, joka käsitteli tyttöyttä ja naiseksi kasvamista erilaisten teemojen siivittämänä. Kts. LIITE 1. Käsittelimme teemoja monipuolisin keinoin, esimerkiksi kirjoittamalla, lukemalla, keskustelemalla, valokuvaamalla ja erilaisia tehtäviä hyödyntämällä. Pienryhmän osallistujamäärä oli vaihteleva, mikä vaikeutti Veenuslaisten ryhmäytymistä. Lopullinen ryhmäkoko vakiintui kahdeksi nuoreksi, joiden kanssa myös suunnittelimme ja toteutimme Mimmistä Mummoksi – Naiseudenpolun. Näin osallistimme Veenuslaiset osaksi Naiseudenpolkua. Naiseudenpolulla hyödynsimme tehtäviä ja toimintoja, jotka olimme todenneet toimiviksi Veenuslaisten kanssa.

Tärkeä osa Talolla tehtävää työtä, joskaan ei kovin näkyvä osa, on verkostoituminen alueen yhteistyökumppaneiden kanssa. Kuopion Tyttöjen Talon® johtajan sanoja lainataksemme, erityisesti tärkeää etenkin toiminnan alkuvaiheessa on heitellä verkkoja yhteistyötahojen mereen ja katsoa millaisia kaloja verkkoon jää kiinni. Esimerkiksi etsivien nuorisotyöntekijöiden tai muiden hankkeiden edustajien kesken on hyvä kartoittaa jo valmiiksi alueella toimivat palvelut, jotta Tyttöjen Talo® osaisi tarjota jotain, mitä muut eivät vielä tarjoa. Työntekijöiden on myös tärkeä olla koko ajan tietoisia muista palveluista, jotta he osaavat ohjata tyttöjä heille parhaiten soveltuvien palveluiden piiriin. Suuri osa Talon järjestämistä tapahtumista ovat käytännön yhteistyötä alan muiden toimijoiden kanssa.

Kuopion Tyttöjen Talon® henkilöstöresurssit eivät ole kovin suuret, sillä Talon toiminnan mahdollistaa vain kaksi vaikuista työntekijää sekä muutamat eri alojen opiskelijat ja sekä satunnaiset vapaaehtoiset. Mikäli Talon asiakaskunta tulee edelleen kasvamaan nykyisestään, Talon tavoitteena on seuraavien toimintakausien aikana työllistää lisää henkilökuntaa. Lisätyövoima on tarpeen, jotta työntekijät ehtivät ohjata opiskelijoita, hoitaa hankkeen hallinnollista puolta, tehdä verkostotyötä, ylläpitää Talon nykyiset toimintamuodot sekä tulevaisuudessa lisätä tarjottavien palveluiden määrää. Talon työntekijät yllättyivät palveluiden kovasta kysynnästä sekä tyttöjen suuresta osallistujamäärästä Talon työmuotoihin heti toiminnan alusta alkaen. Toisaalta näin he saivat tärkeää tietoa Talon tarpeellisuudesta.

3 NAISEUDENPOLUN RAAMIT

Opinnäytetyömme teoriapohja koostuu sukupuolisensitiivisyydestä, elämyspedagogiikasta ja osallistamisesta. Koska koimme erityisesti sukupuolisensitiivisyyden aseman tärkeäksi, myös teoriaperusta painottuu erityisesti sukupuolisensitiivisyyteen. Tutkimuksessa käsitellään polkua myös osallistavana ja elämyksellisenä menetelmänä, joten haemme myös erilaisia näkökulmia näihin käsitteisiin. Vaikka tyttötutkimuksen historia on suhteellisen lyhyt, koimme historian kuitenkin tärkeäksi pohjaksi tekemällemme työlle. Tyttötutkimuksen historia kohdassa esitellään myös aiemmin tehtyjä tyttötutkimuksia.

3.1 Tyttö tutkimuksen kulkema polku

Tyttötutkimusta on tehty Suomessa noin kolmekymmentä vuotta, joten sen historian tapahtumat eivät ole kovin laajat. Tyttötutkimus on monitieteinen tutkimussuuntaus, jossa keskitytään eri-ikäisten tyttöjen tutkimiseen hyödyntäen naistutkimuksesta tuttuja teorioita ja pohdintoja. Tutkimussuuntaus yleistyi Suomessa 1980-luvun loppua kohden, jolloin myös ensimmäiset tyttöihin kohdistuvat opinnäytetyöt valmistuivat. Tyttötutkimus sijoittuu nuorisotutkimuksen, lapsuudentutkimuksen ja naistutkimuksen rajapinnoille. Tyttötutkimuksen kysymyksenasettelut muistuttavat usein naistutkimukselle tyypillisiä tapoja tarkastella kulttuurisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä. Tutkimuksen muotoutumiseen on vaikuttanut myös kunkin ajan tyypilliset feministiset piirteet. (Ojanen 2011, 10–11.)

Sukupuolen lisäksi tyttötutkimus keskittyy iän tutkimiseen. Ikä on merkittävä tytön sosiaalista paikkaa ja sukupuolen rakentumista määrittävä tekijä. Tutkittavaa kohdetta ei rajata tarkasti iän perusteella, joten tytöiksi voidaan nimetä myös henkilöitä, jotka jossain toisessa tutkimuskontekstissa määrittäisivät pikemminkin nuoriksi naisiksi. Näin tapahtui myös Naiseudenpolun tutkimusaineistossa. Tyttötutkimuksessa tyttöys ymmärretään neuvoteltavana ja jatkuvasti liikkeessä olevana historiallisena prosessina ja toisaalta sellaisena kulttuurisena konstruktiona, jossa esillä ovat perinteiset odotukset ja konventionaaliset sukupuolen esittämisen ja tekemisen tavat. (Mt., 2011, 11–12.)

Tyttötutkimus on nostanut tyttönä olemisen ja tyttöyden rakentumisen tutkimuksen keskipisteeseen. Tyttöjen kulttuureissa ja tyttöihin liitettyissä käsityksissä heijastetaan, tuotetaan, kyseenalaistetaan ja muokataan yhteiskunnallista sukupuolijärjestystä. Tyttötutkimuksessa tyttöyttä ei tutkita ainoastaan kasvun ja kehityksen näkökulmasta, vaan tyttöjen kulttuurisista käytännöistä ja tyttöyteen liitettävistä merkityksistä ollaan kiinnostuneita sellaisinaan. Näin ollen tyttötutkimus lisää ymmärrystä yhteiskunnallisista ja kulttuurisista ilmiöistä laajemminkin. (Mt., 2011, 13.) Myös Naiseudenpolulla

tuotettiin, kyseenalaistettiin ja pyrittiin muokkaamaan tyttöjen omia käsityksiä yhteiskunnallisesta sukupuolijärjestyksestä. Valitsemiemme teemojen lomassa nostimme esiin yleisiä tyttöyteen liittyviä merkityksiä keskustelujen ja tehtävien avulla.

Tarkastelemiemme monitieteisten tyttötutkimusten kohteina ovat olleet erityisesti tyttöjen suhde mediaan ja sukupuoliproblematiikka. Näiden tutkimusten tuloksia on hyödyntäneet Naiseudenpolun media teemassa. Näiden lisäksi tutkimusten osa-alueita ovat olleet tyttöjen ja koulutuksen suhde, tyttöjä koskevat ihanteet, tyttöyden yhteiskunnallinen ja kulttuurinen tila sekä kysymykset tyttöjen seksuaalisuudesta ja ruumiillisuudesta. (Mt., 2010, 123–124.) Seksuaalisuuteen, ruumiillisuuteen ja tyttöjen ihanteisiin liittyviä tutkimuksia on hyödynnetty näkökulmissa ja osallistavissa osioissa Naiseudenpolulla useiden teemojen alla.

Setlementtiliikkeen erityistyttötyön pioneerina toiminut Upea Minä – niminen tyttötyön projekti käynnistyi vuonna 1998. Projektin tavoitteena oli tyttötyön kehittäminen, nuorten naisten elämänhallintataitojen kehittäminen, itsetuntemuksen tukeminen ja tyttötietoisuuden herättäminen. Tavoitteisiinsa pyrkimällä projekti käynnisti monimuotoista tytöille suunnattua toimintaa eri puolille Suomea. Projektin puitteissa järjestettiin myös valtakunnallisia tyttötyöseminaareja. Upea Minä – projektin tuloksena Suomeen perustettiin ensimmäinen Tyttöjen Talo® vuonna 1999 Helsinkiin. (Nitovuori 2004.) Hyödynsimme Upea Minä – projektia, sen tuloksia ja siitä tuotettua Tyttötyökansiota ensinnäkin Naiseudenpolun perustan luomisessa: kansiosta saatiin hyviä ohjeita, kuinka tehdä ”hyvää” tyttötyötä, ohjata keskusteluja polulla sekä opittiin hyödyllisiä näkökulmia elämyspedagogiikasta tyttötyössä. Projektissa tuotettu Tyttötyökansio avaa teoriaa jokaisen valitun teeman osalta tyttötyön näkökulmasta, antaa vinkkejä, kuinka teemoja voisi tyttöjen kanssa käsitellä sekä kuvaa niiden tärkeyttä tyttötyössä.

Tyttöjen Talo®-verkoston kehittämishanke oli Setlementtinuorten liiton hallinnoima ja Raha-automaattiyhdistyksen rahoittama hanke, joka toimi

vuosina 2008–2010. Sen tavoite oli kehittää Tyttöjen Talo® -konseptia yhtenäiseksi sosiaalisen nuorisotyön konseptiksi, jolloin sitä voitaisiin levittää myös uusille toimijoille sekä parantaa sukupuolisensitiivisen tyttötyön tunnettavuutta Suomessa. Projekti toteutettiin yhteistyössä siihen asti avattujen Tyttöjen Talojen® kanssa. (Tuppurainen 2010, 1.)

Hankkeen käynnistymisen motiivina oli saada jäsentynyttä tutkimukseen perustuvaa tietoa Tyttöjen Taloilla® tehtävästä työstä sekä sen kehittämisestä. Hankkeen alkaessa Taloja oli kehitetty toisistaan erillään kunkin alueen paikallisista tarpeista lähtien. Talojen piirissä oli havaittu, että suunnitelmallisempi ja kiinteämpi yhteistyö Talojen välillä toiminnan yhtenäisen kehittämisen hyväksi oli tarpeellista. Tämän hankkeen konkreettisia tuotoksia ovat Tyttöjen Talo® on kuin Avoin koti -niminen kirja ja tyttötyö.fi nettisivusto. (Mt., 2010, 2.) Nämä molemmat tietolähteet olivat monipuolisia perehtyessämme Tyttöjen Talo® konseptiin projektimme alkuvaiheissa. Tyttöjen Talo® on kuin Avoin koti – kirja oli myös hyödyksi suunnitellessamme Veenuksen kokoontumiskertojen sisältöjä. Käytimme näitä tietolähteitä myös opinnäytetyössämme, erityisesti tutkimuksen tyyliä ja runkoa suunnitellessamme.

3.2 Sukupuolisensitiivisyys

”Pyrkimystä tasa-arvoisuutta, yhdenvertaisuutta ja erilaisuutta arvostavaan työtapaan ja toimintakulttuuriin nuorisotyössä ja kansalaistoiminnassa voidaan pitää olennaisena sukupuolisensitiiviselle työotteelle” (Anttonen 2007, 25).

Sukupuolella ja sukupuoleen liitettävillä käsityksillä on usein vaikutusta ihmisten väliseen vuorovaikutukseen. Eri sukupuoliin liitetään ja sallitaan erilaisia asioita ja tästä syystä jo lähtökohtaisesti sukupuolesta voi tulla este ihmisten tavoille toteuttaa itseään. Vastaavasti sukupuolitietoinen lähestymistapa näyttäytyy niin, että tunnistetaan sukupuolen vaikutus ihmisten elämään ja heidän tekemiinsä

ratkaisuihin. Kyse ei ole sukupuolille luontaisena pidettyjen käyttäytymismallien vahvistamisesta vaan niiden näkyväksi tekemisestä. Sukupuolisensitiivisyys viittaa siihen, että ollaan tietoisia niistä odotuksista, joita yhteiskunta kohdistaa sukupuolille. Kun nämä odotukset on tiedostettu, niitä voidaan alkaa muuttaa moninaisuutta kummallekin sukupuolelle sallivampaan suuntaan. (Punnonen 2008, 521.)

Tässä vaiheessa päädymme määrittelemään sensitiivisyyden sellaiseksi lähestymistavaksi, jossa olemme esimerkiksi ohjaajina ja kasvattajina herkistyneet ja avoimia tarkastelemaan kriittisesti omia arvojamme, asenteitamme ja toimintaamme. Haluamme ajatella sensitiivisyyden sisältävän muutoksen tai ainakin mahdollisuuden muutokseen. Tällöin haastamme arvomme, asenteemme ja toimintamme uudelleen tarkasteluun ja saamme mahdollisuuden oppia uutta. Tässä tarkastelussa voi olla myös tarpeen opetella pois jostain aiemmasta toimintatavasta tai ainakin kehittää sitä paremmaksi. (Anttonen 2007, 12.)

Sukupuolisensitiivisessä lähestymistavassa olisi hyvä pohtia, kuinka erilaiselta ilmiö näyttää tytön ja pojan näkökulmasta ja millaisiin asioihin kummankin sukupuolen edustajat usein kaipaavat tukea, millaisia erilaisia ennakkokäsityksiä meillä on sukupuolille luontaisesta tai soveliaasta käyttäytymisestä. (Punnonen 2008, 522.) Kyseisiä asioita pohdimme paljonkin Veenuslaistemme kanssa. Heidän mielestään tytöt usein yleistetään hiljaisiksi pohtijoiksi ja pojat päättömiksi riehujiksi. Naiseudenpolulla tuotiin esiin erilaisia ennakkokäsityksiä, joita tyttöyteen ja naiseuteen usein liitetään. Näitä tuotiin esiin kuvien, videon ja tehtävien avulla, mutta myös johdattelimme polkulaisia keskustelemaan omista ennakkokäsityksistään. Polkulaisten keskuudessa aiheen ympärille virisi kiivaitakin keskusteluja, joissa he kertoivat omista näkemyksistään näihin näkökulmiin.

Sukupuolisensitiivisyyttä miettiessä voi pohtia myös sitä, miten sukupuolta koskevat käsitykset näkyvät nuoren elämänhistoriassa, minäkäsityksessä ja elämäntilanteessa. Naiseudenpolulla nuoren omat lähtökohdat ja käsitykset tulivat hyvin selvästi näkyviin hänen kommentissaan ja eleissään. Tästä

voidaan päätellä, että sukupuolisensitiivinen työote edellyttää dialogia, keskustelevaa otetta nuorten kanssa nuorten elämäkokemusta ja asiantuntemusta kunnioittaen. (Mt., 2008, 535.) Naiseudenpolulla pyrittiin polkulaisia kunnioittavaan lähestymistapaan keskustelevin ja osallistavin menetelmin. Nuoren oman elämäkokemuksen näkyminen hänen toimissaan oli sallittua, samalla kun kannustimme häntä työstämään hänen minäkäsitystään entistä positiivisemmaksi.

Sukupuolen katsotaan rakentuvan monissa päällekkäisissä merkitysjärjestelmissä kuten mediassa, maailmankatsomuksissa ja koulutuspolitiikassa. (Naskali 2010, 277). Kun tytöksi kasvetaan ja muovaudutaan eri ympäristöjen, ihmisten ja yhteisöjen kautta, tulisi myös miettiä, kuinka monimuotoinen ja samalla helposti vääristyvä malli tyttöydestä ja naiseudesta saadaan. Esimerkiksi kouluissa ja nuorisotyön piirissä monet käytännöt ovat sukupuolittuneet, jotka osaltaan määrittelevät, millaisia tyttöjä tyttöjen tulisi edustaa ja olla. Sukupuolisensitiivisen työn tavoitteena on auttaa nuoria saavuttamaan omanlaisensa lähestymisen sukupuoleensa, jättäen kuvaa vääristävät tekijät huomiotta. (Mt., 2010, 279.) Naiseudenpolulla pyrittiin nimenomaan näihin sukupuolisensitiivisen työn tavoitteisiin, antamalla tytöille paikan ja tilaa löytää oma lähestymisensä sukupuoleen. Pyrimme tarjoamaan erilaisia malleja naiseudesta omalla esimerkillämme, kuvien, videon, monologin ja erilaisten polkulaisten omia ajatuksia herättävien tehtävien avulla. Tyttöillä oli mahdollisuus myös reflektoida ajatuksiin pitkin polkua, mutta heille annettiin myös mahdollisuus pitää ajatukset ominaan.

Kaikilla ei ole turvallisia kotioloja tai kannustavia esikuvia naiseudesta. Turvallisten aikuisesikuvien puute voi ajaa nuoret hakemaan samastumiskohteita huonoista vertaisryhmistä tai niiden käyttäytymismalleista. Nuoret hakevat hyväksyntää ja kelpaavuuden tunnetta peilaamalla itseään ympärillä oleviin aikuisiin. Mikäli tarjolla on monenlaisia kannustavia ja turvallisia esikuvia naisena olemisesta, turvallinen ja tarpeeksi laaja tila ilmentää itseään ja omaa sukupuoltaan, ei oman tilan raivaamiseen välttämättä vaadita äärimmäisyyksiin vietyjä irtiotoja. Jotta tyttö olisi hyväksytty, hänen ei tarvitse olla ”mallin mitoissa” tai koulussa menestyvä kunnollinen kirjatyttö. (Mt., 2008,

527.) Tämän sanoman levittämiseen pyrkii koko Tyttöjen Talo® konseptin lisäksi myös Naiseudenpolku kaikkien viiden eri teeman avulla. Pyrimme tarjoamaan tilan ja hetken ajatella omia esikuvia, omaa itseään sekä omaa sukupuoltaan. Näihin tavoitteisiin pyrittiin paitsi rohkaisemalla sanomaan tyttöjä ääneen heidän ajatuksiaan, myös videon, kuvien ja erilaisten osallistavien harjoitteiden avulla.

3.2.1 Sukupuolisensitiivinen tyttötyö

Tyttötyön kohde on naispuolinen ja iältään nuori. Tyttötyö on nuorisotyötä, jossa huomioidaan kasvatustehtävä ja sukupuolen yhteiskunnallinen merkitys. Siinä tyttöjen erityiskysymykset nousevat esille ja vaativat pohdintaa tai puuttumista. (Nitovuori 2004, 9.) Rakensimme Naiseudenpolun alusta asti tyttöjen kanssa tyttötyön raamien sisään. Halusimme, että Polku olisi niin esteettisesti kuin sisällöllisestikin tyttöjen näköinen ja tyttömaisten teemojen täyteinen.

Tyttötyön nousu voidaan selittää sillä, että aikamme vaatii totuttujen nuorisotyön ja –kasvatuksen keinojen rinnalle uusia. Kyse ei voi olla vain muuttuneista ongelmista. Vai voisiko olla, että tyttöjen täytyy olla ongelmallisia, että heidät huomattaisiin? Olennaista on huomata muuttuneen tyttöyden nykyinen luonne. (Mt., 2004, 11.) Tähän muuttuneeseen luonteeseen pyrimme vastaamaan uudellaisiin keinoin. Naiseudenpolku nosti esiin asioita nykypäivän tyttöjen arjesta ja elämästä sekä muuttuneista ongelmista. Niin kuin polkulaisten kanssa pohdittiin, on nykyaikana haastavaa olla tyttö. Esimerkiksi median antamat naiseudenmallit sekä ulkonäkö- ja seksuaalisuuteen kohdistetut paineet ovat raskaita mukanaan kannettavaksi. Kyseiset nykypäivän tyttöyteen kiinteästi sidoksissa olevat asiat poikkeavat huomattavasti esimerkiksi eläkeläisten nuoruuden tyttöydestä. He kokivat nuoruuden haasteiksi päästä hyvään avioliittoon ja heidän piti toimia niin, etteivät häpäisisi sukuaan.

3.3 Elämyksellinen ja osallistava Naiseudenpolku

Naiseudenpolku toteutettiin elämyksellisin ja osallistavin menetelmin, joten seuraavassa avataan elämyspedagogiikkaa ja osallisuutta Naiseudenpolun ja siihen liitettävän teoriapohjan kautta. Elämyspedagogiikkaa soveltava ja Naiseudenpolun oppi-isänä toiminut päihdeputki on myös avattu Naiseudenpolkuun ja teoriaan peilaten.

3.3.1 Elämyspedagogiikka Naiseudenpolulla

Tutkiessamme Naiseudenpolkua osallistavana ja elämyksellisenä tapana käsitellä naiseutta, on tärkeää myös avata elämyksellisyyden käsitettä, jotta lukijallekin valottuu, mitä elämyksellisyydellä tässä tutkimuksessa tarkoitetaan. Elämyspedagogiikan periaatteet ja näkemykset elämyksestä ovat lähimpänä meidän sanomaa elämyksen merkityksestä, joten lähestymme käsitte pohjaa elämyspedagogiikan teorioiden kautta.

Elämyspedagogiikassa on olennaista nuoren oman identiteetin etsimisen tukeminen, jonka kautta mahdollistetaan nuoren itsetuntemusta aikuiseksi kasvamisen matkan varrella. Omien kykyjen, tunteiden sekä itsensä hyväksynnän kautta mahdollistetaan myös mielekkään ja tyydyttävän elämän saavuttaminen. Elämyspedagogiikka jakautuu kolmeen näkökulmaan, jotka pohjautuvat Rüdiger Gilsdoffin (1999) näkemyksiin: kasvuhakuinen, kokonaisvaltainen ja itseohjautuva. (Telemäki 2001, 30.)

Ongelmakohtien ja epätäydellisyyksien sijaan nuorta tulisi kannatella saavuttamaan oma itsenäisyys sekä tunne elämönhallinnasta. Näihin positiivisiin merkityksiin porautuminen saavuttaa nuoren kehityksessä paljon enemmän, kuin pelkkä ongelmien osoittaminen. Elämyspedagogiikalle on luonteenomaista saatella ihmiset tuntemattomiin tilanteisiin ja ympäristöihin, joissa he voivat koetella itseään ja näin kasvattaa itsetuntemustaan. Tällaiset

elämykselliset kokemukset opettavat nuoria hyväksymään paitsi omat, mutta myös muiden nuorten heikkoudet ja vahvuudet. Ihmisenä kasvamisen, oppimisen ja itsensä hyväksymisen mahdollisuus linkittyvät siis tiiviisti kasvuhakuiseen elämyspedagogiikkaan. (Mt., 2001, 31–32.)

Kokonaisvaltaisessa näkemyksessä korostetaan toiminnan ja sen reflektion vuorovaikutusta. Positiivisesti vaikuttaneiden elämysten ja kokemusten hyödyntäminen voi epäonnistua, mikäli niiden soveltamismahdollisuus tulevaisuuden haasteisiin jää nuorelta sisäistämättä. Reflektioiden kautta nuori pystyy hahmottamaan elämystensä jäsentämistä muihin tilanteisiin ja tapauksiin ja näin ollen ohjaajan on tärkeää tarjota näille huomiolle tarpeeksi käsittelytilaa. (Mt., 2001, 32–33.)

Vastuulliseen toimintaan, oli se sitten kasvatusta, ohjausta tai jotakin muuta, tulisi sisällyttää enemmän nuorista itsestään lähteviä intressejä ja luottaa heidän kykyihinsä itseohjautua. Ne havainnot, jotka ympäristöstämme muodostamme ovat sekä meistä itsestä lähtöisin että sosiaalisesti ohjautuneita. Itseohjautuvuuden kehitykselle on ominaista yksilöiden ja ryhmien keskinäinen toiminta, ilman ohjaajien puuttumista siihen. (Mt., 2001, 33.)

Naiseudenpolulla koetut elämykset mahdollistivat monilla tavoin kävijöiden itsetunnon ja -tietoisuuden kasvua. Heille annettiin mahdollisuuksia nähdä, kuulla ja kokea erilaisia reittejä kohti naiseutta sekä jakaa mielipiteitään ja ajatuksiaan niistä. Naiseudenpolku tarjosi elämyksellisyyttä myös tuntemattomaan heittäytymisen tarjonnalla, koskaan ei tiennyt, mitä seuraavassa huoneessa tapahtuisi. Yksi huoneista oli luotu niin sanotuksi shokkihuoneeksi, jonka tuottama elämys toivottavasti herätteli kävijöiden näkökulmia myös tuntemattomille urille – asiat voisivat olla myös toisin. Keskusteluissa ja tehtävissä tuotiin konkretian kautta myös omien ajatusmallien heikkoudet ja vahvuudet: voisinko muuttaa tapani käsitellä muita tai itseäni, ajattelenko minä itse todella näin. Ryhmille ja sen yksilöille pyrittiin mahdollistamaan autonomia elämyksellisten teemojen käsittelyssä. Ohjaajan tehtäväksi toivoimme jäävän vain teeman avaamisen ja ryhmän lämmittelyn aiheeseen, jonka jälkeen ryhmä itse olisi ajautunut vuorovaikutuksen

maailmaan. Polun lopulta löytynyt purku tarjosi tilaa ja aikaa elämysten reflektointiin ja omien ajatusten jakamiseen.

Naiseudenpolun idea sai alkusykkeensä elämyksellisestä päihdekasvatusreitistä eli niin sanotusta päihdeputkesta, joka on myös yksi elämyskasvatuksen toteutustapa. Päihdeputki on suunnattu toteutettavaksi ala- ja yläkouluikäisille nuorille tavoitteenaan elämysten avulla vähentää nuorten päihteiden käyttöä. Päihdeputkessa nuoret kulkevat rakennetun reitin läpi, jonka varrella on erilaisia teemoja, materiaaleja ja rasteja. Päihdeputket ovat toteuttajista riippuen erilaisia ja eri teemoja sisältäviä. Teemoja voivat olla esimerkiksi tupakka, päihteiden sekakäyttö, huumeet ja poliisiin sekä Suomen lakiin liittyvät teemat. Kuhunkin teemaan liittyen tietoisuuden jakaminen ja lavasteet ovat isossa roolissa. Päihdeputket pyritään rakentamaan eri yhteistyökumppaneiden avustamana talkoohenkisesti. Päihdeputkeen kuuluu aina kokemusten purkuun varattu paikka. (Koskinen-Ollnqvist, Rouvinen-Wilenius & Palojärvi 2003, 4-6.) Koimme monet päihdeputken rakenteista toimiviksi ja siksi halusimme mallintaa niistä ne, mitkä uskoimme toimiviksi osana Naiseudenpolkua. Myös omat kokemuksemme päihdeputkesta vaikutti siihen, mitä osa-alueita mallinsimme opinnäytetyöhön. Osallistuessamme päihdeputkeen, koimme erityisesti sen elämyksellisyyden ja osallistavuuden itseemme vaikuttavina toimintamenetelminä.

3.3.2 Osallistaminen osana Naiseudenpolkua

Osallistaminen, osallisuus ja osallistuminen ovat sanoja, joita tänä päivänä käytetään paljon rinnakkain, toisiaan täydentäen. Naiseudenpolulla pyrittiin kävijöiden osallistamiseen toimijoina ja ajattelijoina, mutta yhtäläillä haettiin heille osallisuuden ja osallistumisen kokemusta. Osallisuutta voidaan lähteä tarkastelemaan näkökulmasta, jossa se nähdään osallisuutena johonkin tai vastavuoroisesti osattomuutena jostakin. Osallisuutta voidaan hahmottaa myös syrjäytymisen vastakohtana, jolloin sen tavoitteena on edistää lasten ja nuorten

hyvinvointia sekä kehittää heidän aktiivisuuttaan. Osallistamisessa on kyse pedagogiikasta, jossa nuorten toimijuus ja itseohjautuvuus korostuu ja tietoa rakennetaan yhdessä nuorten kanssa, pelkän tiedon siirtämisen sijaan. Ohjattavan ja ohjaajan välillä vallitsee tasa-arvo ja vuorovaikutteisuus ja toiminta perustuvat aktiivisuuteen, kriittiseen tarkasteluun ja kokemuksellisuuteen. Kriittisen tarkastelun kehittämällä tavoitellaan nuoren ymmärryksen heräämistä siitä, missä määrin ja miten ihmiset vaikuttavat ympärillä olevien asioiden kulkuun. Kokemus osallisuudesta syntyy aina vuorovaikutuksessa muihin ja sen syvällisyys on riippuvainen vuorovaikutuksen laadusta. Vastavuoroisuus, ymmärtäminen, kuunteleminen, erimielisyyksien mahdollistaminen ja ristiriitojen herätteleminen ovat toimivan, osallistavan vuorovaikutuksen tunnusmerkkejä. (Hanhivaara 2006, 30–32, 35–36.)

On tärkeää löytää oikeat osallistamisen työvälineet, jotta saavutetaan ne tavoitteet, jotka palkitsevat, niin yksilöä, ryhmää, yhteisöä kuin yhteiskuntaakin. Näissä työkaluissa on oltava sellaisia tekniikoita, jotka edistävät osallistujien yksilöllistä viestintää, keskinäistä vuorovaikutusta sekä saadun tiedon soveltamista arkielämään. Osallisuudesta tulisi herätä pätevyyden ja pystyvyyden tunne sekä ajatus oman itsen tärkeydestä. (Horelli, Haikkola & Sotkasiira 2008, 217, 219, 229.)

Naiseudenpolku pyrki osallistamaan Kuopiolaisia kahdella tavalla. Ensinnäkin Veenus-ryhmän tytöt osallistettiin mukaan polun suunnitteluun, organisointiin, markkinointiin sekä itse toteutukseen. Tämän osallistamisen kautta haluttiin osoittaa tytöille, että he ovat pystyviä vaikuttamaan tapahtumiin ja niiden luonteeseen ympärillään. Samalla he oppivat vastuunottoa yhteisistä tavoitteista ja saivat itseluottamusta ja onnistumisen kokemuksia. Kuten toinen Veenus-ryhmän tytöistä sanoi Naiseudenpolun loputtua: *”Mie en aluksi uskonu, että tästä ois tullu näin iso juttu miulle. Oli siistiä nähä, mitä kaikkea sai ihan ite aikaseksi ja mihin kaikkeen pystyy!”*

Toinen osallistamisen tavoite liittyi Naiseudenpolulla taivaltajiin. Alusta asti tavoitteena oli saada polkua kiertävät ryhmät osallistumaan itse polusta saatavan tiedon kartuttamiseen. Heille tarjottiin erilaisia teemoihin orientoivia

tehtäviä, joiden siivittäminä ryhmien jäseniä pyrittiin herättelemään keskinäiseen keskusteluun, joka myös osaltaan tarjosi mahdollisuuden uusien näkökulmien oivaltamiseen. Näin osallistavuudella haettiin Naiseudenpolun kiertäjille kokemuksia omista vaikutusmahdollisuuksista ympärillä olevan tiedon saavuttamiseksi sekä näkemyksiä vuorovaikutukselliseen itseen. Osallisuuden tunteen kautta polkulaisten toivottiin myös tavoittavan paremmin polun merkityksellisyys heidän henkilökohtaisella, tosielämän tasolla. Myös reittiä kohti naiseutta haluttiin alleviivata osallistumisen mahdollisuudella. Polkulaisille annettiin näin yhteinen kokemus matkasta naiseuteen sekä luotiin ajatus osallisuudesta johonkin suurempaan kokonaisuuteen – osallisuudesta naiseuteen. Näin myös osallisuus palveli Naiseudenpolun sukupuolisensitiivistä otetta tyttötyöhön.

4 MIMMISTÄ MUMMOKSI – NAISEUDENPOLKU

Naiseudenpolku toteutettiin yhdessä Veenuslaisten kanssa tavoitteena osallistava ja elämyksellinen menetelmä sukupuolisensitiivinen konteksti huomioiden. Toteutimme polun helmikuun puolivälissä Kuopion Tyttöjen Talon® tiloissa. Kts. LIITE 2. Naiseudenpolku sai perustan elämysreittein eli päihdeputken ideasta, joskin teemat olivat kasvu ja kehitys, monikulttuurisuus, yksinäisyys, median luoma naiskuva sekä seurustelu ja seksuaalisuus. Polulle osallistuvat ryhmät ilmoittautuivat etukäteen ja polun kiertäminen kesti noin puolitoista tuntia. Polun lopullinen nimi Mimmistä Mummoksi Naiseudenpolku kuvastaa myös sitä ikäjakaumaa joka osallistui Naiseudenpolulle; iäkkäimmät osallistujamme olivat yli 80-vuotiaiden rouvien vanhainkotiryhmä ja nuorimmat noin 14–15-vuotiaita. Laaja ikäjakauma sekä osallistujien suuri määrä yllätti meidät. Neljän päivän aikana polun kiersi noin 130 ihmistä, eivätkä kaikki halukkaat edes mahtuneet kiireiseen neljän päivän aikataulumme mukaan.

Naiseudenpolkua suunniteltiin Veenuslaisten kanssa tammi- ja helmikuiden ajan. Suunnittelu lähti teemojen rajaamisesta ja sisältöjen päättämisestä. Valittujen huoneiden toteutustavat olivat Veenus-ryhmän kanssa testattuja ja hyväksi koettuja. Rakensimme polun yhdessä Veenuslaisten kanssa muutamissa päivissä kasaan. Jokainen keräsi kotoaan ja asuinalueeltaan etukäteen sovittua rekvisiittaa, jonka me sitten yhdessä rakensimme osaksi Naiseudenpolkua.

Polku rakentui Anu – nimisen kuvitteellisen tytön tarinan ympärille. Anun äänenä toimi yksi Veenuslaisista. Jokaisen teeman alussa Anu kertoi elämästään ja näin johdattelimme polkulaisten ajatukset kunkin teeman ympärille. Anun alustukset myös toivat selkeyttä, yhtenäisyyttä ja loogisuutta koko Naiseudenpolkuun. Halusimme myös antaa kunkin teemahuoneen alussa polkulaisille aikaa tutkia teeman rekvisiittaa ja syventyä omiin ajatuksiin teemaan liittyen.

Naiseudenpolulla pyrittiin kokemusten ja ajatusten vaihtamiseen tyttöydestä ja naiseudesta sekä kaikesta niihin liittyvistä asioista. Naiseudenpolulla vierailleilla oli mahdollisuus kohdata kaiken ikäisiä tyttöjä ja naisia sekä kuulla heidän ajatuksiaan ja näkemyksiään naiseudesta. Polkulaiset saivat olla omia itseään ja purkaa turvallisessa ympäristössä niitä ajatuksia ja tunteita, joita Naiseudenpolku heille antoi. Heitä myös pyrittiin rohkaisemalla löytämään omanlaisensa naiseus sekä huomaamaan ympärillä vellovat vaikutteet ja omat mahdolliset merkityssuhteensa niihin. Näin polulla tehtiin näkyväksi sukupuolisensitiivisen työtteen tavoitteita, joihin itsekkin pyrimme opinnäytetyöllämme.

Ryhmätoiminnat mahdollistavat yksilön kuulumisen sosiaaliseen ryhmään ja osallisuuden kokemuksen. Näillä kokemuksilla voi olla suuri merkitys yksilön hyvinvointiin. Nuorten ryhmäytyessä heidän itsenäistyminen saa tukea muilta samassa tilanteessa olevilta, mutta erilaisia kokemuksia omaavilta ikätovereilta. Ryhmätoimintaan on mahdollista osallistua myös ilman sanallista ilmaisua. Hiljainekin osallistuja voi osallistua omalla tavallaan ryhmän dynamiikkaan ja luovilla menetelmillä hän voi ilmaista itseään toimivasti, vaikka ei sanoisikaan

ääneen mitään. (Levamo 2007, 70.) Tällaisia hiljaisia osallistujia Naiseudenpolulla oli useampiakin. Syitä tähän pohditaan laajemmin opinnäytetyömme tutkimuksellisessa osassa.

Naiseudenpolku pyrki herättämään ryhmäläisissä keskinäistä dialogia ja vuorovaikutusta, jotta polkulaisten yhteinen oppimiskokemus mahdollistui ja väylät uusiin näkökulmiin avautuivat. Dialogi on keskustelutilanne, jossa ihmiset pohtivat syvällisesti omia näkemyksiään ja kokemuksiaan, jakavat ne ryhmän kanssa ja näiden jaettujen kokemusten kautta ryhmä pohtii yhdessä uusia näkökulmia käsiteltävästä aiheesta. (Heikkilä & Heikkilä 2000, 9.) Monet käsiteltävistä teemoista sekä niitä varten laaditut harjoitteet edellyttivätkin kävijöiltä dialogia ja vuorovaikutustaitoja, jotta teeman käsittely olisi toteutunut toivotulla tavalla. Toisin sanoen polkulaisten toivottiin avautuvan toisilleen omista kokemuksista ja näkemyksistään Tällaista avautumista on käsitelty useissa tutkimuksissa, ja sillä tarkoitetaan kommunikaatiota, jossa uutta tai ei yleisesti saatavilla olevaa tietoa jaetaan muille henkilöille. Avautuminen voi koskettaa mm. omia tunteita, mielipiteitä, elämää tai ajatuksia ja sen syvyys voi vaihdella avautumisen intiimiyden perusteella. Myönteinen avautuminen taannuttaa yksinäisyyttä ja eristäytymistä sekä parantaa itsetuntemusta. (Lahikainen & Pirttilä-Backman 1998, 67–69.) Naiseudenpolku pyrittiin luomaan sellaiseksi turvalliseksi elämykseksi, jossa avautuminen olisi mahdollisimman luontevaa ja helppoa sitä kiertäville työille. Tästäkin syystä teemat aloitettiin Anun tarinalla, jotta polkulaisille syntyisi tunne, että hekin voivat avautua ja kertoa oman näkemyksensä. Usein myös me ohjaajat heittäydymme ja annoimme itsestämme jotain ryhmälle, mikä puolestaan myös madalsi ryhmäläisten kynnystä jakaa palasia omasta maailmastaan.

Sukupuolisensitiivisellä ohjauksella voidaan tarkoittaa ammatillista ohjaustoimintaa, jossa sukupuolittuneet rakenteet ja niiden vaikutukset eri sukupuolten elämään voidaan tunnistaa ja tiedostaa. (Nummenmaa & Korhonen 2000, 20.) Naiseudenpolku asetti meille useita eri olemuksia – olimme polun toteuttajia, ohjaajia sekä luonnollisesti myös naisia, joilla oli omat henkilökohtaiset näkemyksensä naiseudesta. Tahdoimme polulla korostaa meille olennaista faktaa: ei ole olemassa yhdenlaista ja oikeaa naiseutta, vaan

se on jokaiselle tytölle ja naiselle henkilökohtainen kokemus ja jokaisella on myös oikeus ilmentää sitä hänelle itselleen sopivimmalla tavalla. Tätä toistimme polulla ohjaajina usein ja haimme myös esimerkkejä elävästä elämästä. Halusimme kuitenkin rakentaa tytöille kuvaa osallistuvasta, vahvasta naisesta, joka arvostaa itseään ja kykenee tekemään omat ratkaisunsa sekä tiedostaa itseensä kohdistuvat oletukset ja rakentaa oman suhteensa niihin. Vaikka korostimme, että emme ole luomassa tytöille valmista naiseudenpolkua, teimme kuitenkin tietoisien valinnan polun suunnasta, joka haki juuri edellä mainittua lujan ja itsetietoisien naisen mallia.

Seuraavaksi eritellään kaikki Naiseudenpolulla olleet teemat, miten ne toteutettiin ja mitä niillä tavoiteltiin ja mikä oli oma suhteemme niihin.

4.1 Mimmistä mummoksi kasvaminen ja kehitys

Jo alakouluikäiset lapset saavat vastaansa yhä enemmän kulttuurisia malleja ja vaatimuksia tietynlaisesta ruumiillisuudesta. Varhaisnuoruudessa oman ulkonäön kyseenalaistaminen linkittyy muuttuvan ruumiin lisäksi pohdintoihin omasta kelpaamisesta ja pärjäämisestä, ryhmään kuulumisesta ja eroista suhteessa muihin. Ajatuksissa pyörii myös esimerkiksi kysymys: Olenko normaali? Jatkuva tyytymättömyys ulkonäköön voi uhata lapsen kasvua ja henkistä hyvinvointia, vaikka huoli ulkonäöstä on nykykulttuurissa osittain arkipäiväistynyt. (Lähde 2009, 36–37.)

Paikat ja tilanteet, joissa tytöt ja nuoret naiset saavat omaa tilaa käsitelläkseen kasvamiseen ja ruumiillisuuteen liittyviä asioita ovat harvassa. Tavoitteena tässä teemassa oli vahvistaa tyttöjen omakohtaista suhdetta kehoonsa sekä muistuttaa heitä siitä, että kasvaminen ja kehitys johtaa ruumiin ja ulkonäön muutoksiin, eikä se ole yhtään huono asia. Jokainen on itsensä näköinen ja jokaisen Naiseudenpolku tulee pitämään sisällään erilaisia asioita, eikä siihen ole mitään valmista muottia. Erityisesti valokuvien avulla haluttiin tuoda esille

se, että erilaista elämänkauneutta löytyy meistä kaikista jokaisessa elämävaiheessa. Mielestämme on tärkeää tyttöjen kasvun ja kehityksen kannalta, että heille muodostuu hyvä suhde ruumiiseensa ja omaan itseensä. Koemme, että nykypäivän tytöt eivät välttämättä saa tarpeeksi tietoa tai erilaisia vertailukohteita kehitykseen liittyen. Erinäköisten, kokoisten ja elämäntilanteissa olevien naisten kuvien kautta haluttiin laajentaa tyttöjen saamaa kuvaa naisen ruumiillisuudesta.

Teema toteutettiin videon sekä kuvien avulla. Videolla neljä eri-ikäistä ihmistä kuvailivat omin sanoin seuraavia käsitteitä: Naiseus/tyttöys, äiti/äitiys, kauneus, vanheneminen ja vanhemmuus. Videon avulla havainnollistettiin kuinka kasvaminen ja kehitys näkyvät ajatuksissa, mutta myös ulkonäössä. Video suunniteltiin ja toteutettiin yhdessä Veenuslaisten ja Tyttöjen Talon® kanssa. Videota suunnitellessa ja tehdessä pyrittiin siihen, että jokainen haastateltava kuvattaisiin hänen omassa miljöössään tai hänen toivomassaan paikassa. Video sekä siinä esitetyt kommentit ja ajatukset herättivät paljon keskustelua. Pohdimme ja juttelimme yhdessä ryhmäläisten heränneistä tunteista.

”Ton mummon kommentti oli hyvä, että ihmiset ja elämä itsessään on kaunista. Jotenkin alko itekkin miettimään taas elämäänsä uudestaan että mikä tässä nyt olikaan mun oma tärkeysjärjestys ja että saan olla oma ihana itteni ihan tämmösenään”. Yksilön kommentti.

Videon jälkeen katselimme ja keskustelimme musta-valkoisesta kuvasarjasta, johon oli koottu noin kolmekymmentä eri-ikäistä ja erilaisissa elämäntilanteissa olevaa ihmistä. Erityisesti surullisen ja iloisen lapsen vertailu sekä vahvasti tatuoitu ikäihminen herättivät ajatuksia ryhmäläisissä. Tällä tavoin päästiin pohtimaan, mitä näiden ihmisten naiseudenpolkuun kuului näissä eri elämänvaiheissa.

”Tuo tatuoitu mummeli näyttää juuri sellaiselta, joka minä haluaisin olla: vapaa, villi ja kaikesta ja kaikista muista riippumaton”. Polulla vierailleen eläkeläisen kommentti.

Edellä mainittu tatuoitu mummo löytyy kuvion alariviltä neljänneksi vasemmasta kuvasta. Iloinen ja surullinen lapsi ovat kuvion ylärivillä neljänneksi ja viidenneksi oikeanpuoleiset kuvat.

Polkulaiset pohtivat, mikä kuva koskettaa heitä eniten, haluaisivatko he kuvan osaksi omaa Naiseudenpolkuaan ja mitä olettamuksia naisen roolista elämän eri vaiheissa kuvat ilmentävät?

4.2 Maailmannaiset

Monikulttuurisuus on alkanut näkyä Suomessa yhä enemmän maahamme saapuneiden maahanmuuttajien myötä. Aiemmin romanit, saamelaiset ja suomenruotsalaiset olivat pääasiallisesti niitä, jotka rikastuttivat kulttuuriamme omilla tavoillaan ja perinteillään, mutta nyt on katsetta kannettava kaukaisempiinkin kulttuureihin. Monikulttuurisuudella kuvataan usein kulttuurien rinnakkaista läsnäoloa, jolloin yhteiskunnan täytyy huomioida näiden eri arvomaailmojen ja vähemmistökulttuurien sisällyttäminen osaksi yhteiskuntajärjestystä. Valtaväestön suhde vähemmistökulttuureihin on usein ennakkoluuloinen, kun erilaiset vääristyneet mielikuvat vaikuttavat suhtautumiseen ja käyttäytymiseen. Ongelmana on myös se, että ei yksinkertaisesti tiedetä tarpeeksi muista kulttuureista. Näin ollen ihmisten asenteisiin, erilaisten toimintojen syrjiviin käytäntöihin sekä tietoutteen täytyy puuttua ja pyrkiä lisäämään vuorovaikutteisuutta eri kulttuuritaustaisten ihmisten välillä. (Honkasalo & Souto 2008, 115–116, 126.)

Maailman naisten teema koettiin yhdeksi mielekkäimmistä ja tärkeimmistä aiheista Veenus-ryhmässä, joten se haluttiin ehdottomasti Naiseudenpolun teemaksi. Tällä teemalla pyrittiin tuomaan näkemystä naiseudesta ja naisena olosta muissa kulttuureissa ja herättämään polkulaisia ajattelemaan, että asiat voisivat olla myös toisin. Toivoimme, että tytöt saisivat mahdollisimman elämyksellisen matkan erilaisen maailman syövereihin, jolloin he voisivat oppia uutta, peilata omaa kulttuuriaan oppimaansa ja näin ollen nähdä jokaisen kulttuurin yksilön omana voimavarana. Nuorille tytöille on tärkeää pohtia ja luoda omaa identiteettiään. Halusimme muistuttaa tyttöjä siitä, että kulttuuri, johon he ovat kasvaneet on osa heidän henkilökohtaista identiteettiään ja siinä eläminen vaikuttaa heidän tapansa nähdä, kokea ja elää naisena. Oivalsimme itsekkin oman kulttuurin merkityksen vasta ulkomaille tehdyn työharjoittelun jälkeen, joten senkin takia koimme teeman tärkeäksi toteuttaa.

Teeman loivat monikulttuurisuuskeskus Kompassista lainatut rekvisiitat Mosambikilainen musiikki ja tunnelmalliset kynttilät. Lähestymistavaksi valittiin

onologi afrikkalaisesta naisesta, sillä monologilla saatiin luotua vaikuttava ja aistikas ympäristö teemalle. Monologiin sisällytettiin Veenuslaisten toivomia aiheita naisten ympärileikkauksista, toivosta ja positiivisuudesta vaikeuksien keskellä sekä omia kokemuksiamme Itä-Afrikasta Ugandasta, jolloin tarinasta tuli ajankohtaisia asioita käsittelevä ja todenmukainen kokonaisuus. Koimme kuitenkin, että tarina oli liian rankka nuorimmille kävijöille, joten pyysimme monikulttuurisuuskeskus Kompassin intialaistaustaista työntekijää kirjoittamaan kuvauksen omasta kulttuuristaan ja elämäntavoista. Saimme häneltä tiivistunnelmaisen tekstin intialaisten naisten elämästä, joka muutettiin monologille olennaiseen narratiiviseen muotoon, jota Naiseudenpolulla sittemmin esitettiin nuoremmille kiertäjille.

”se ympärileikkaus tarina oli tosi herättävä. Sai miettimään, että onneks on saanu syntyä Suomeen ja elää tyttönä täällä. Omat ongelmat tuntuu aika paljon pienemmiltä nytten. Onneksi oli kuitenkin onnellinen loppu”. Yksilön kommentti.

Monologi luettiin kahden rummun väliin jäävässä tilassa. Huoneen valaistuksesta vastasivat useat kynttilät.

4.3 Pelokkaat ajelehtijanuoret

Emmi Oksanen tarkasteli pro gradu – työssään nuorten sosiaalista integraatiota ja huolia sekä vertaili näissä tapahtuneita muutoksia 1900- luvun ja 2000- luvun loppuilla. Lähtöolettamuksena oli, että perhe ja vertaisryhmä muodostavat lapsuuden ja nuoruuden tärkeimmät sosiaalisuuden kentät ja perustan luottamuksen tai epäluottamuksen rakentumiselle. Oksanen oletti työssään, että epäluottamusta kokeva nuori kokee myös anomiaa eli päämäärien ja käytössä olevien keinojen ristiriitaa. Hänen analyysien perusteella nuorten yleisimmät huolet vuosina 1997–1998 liittyivät prosentuaalisessa suurusjärjestyksessä 1. ihastumiseen, rakkauteen ja seurusteluun, 2. seurustelukumppaniin, 3. seksuaalisuuteen ja seksiin ja 4. riitoihin tai suhteisiin vanhempien kanssa. Vastaavasti vuosina 2007–2008 tutkimusaineiston nuorien yleisimmät huolet olivat 1. pelko, ahdistus ja uupumus, 2. itsetuhoisuus ja itseinho, 3. riidat tai suhteet vanhempien kanssa ja 4. yksinäisyys ja ulkopuolisuus. (Oksanen 2011, 112–113.)

Oksasen tutkimuksen mukaan näytti siltä, että vertailujaksolla nuorten tuen tarve kasvoi, samalla kun tuen saaminen heikentyi. Tämän seurauksena monet olivat entistä selkeämmin yksin samalla kun heillä oli enemmän ja vakavampia itseensä liittyviä ongelmia. Näin ollen nuoret kokivat selvästi enemmän anomiaa ja käyttivät sopeutumiseen useita sopeutumisstrategioita, kuten mukautumista, uudistamista, vetäytymistä ja kapinointia. Oksasen aineistosta hahmottuva sosiaalisen integraation hajoamiseen johtavat syyt koostuvat useasta osatekijästä, joita ovat vanhempien tuen puutteellisuus ja nuoren vertaisryhmään liittyvät huolet. Hänen sanallisiin tai sanattomiin avunpyyntöihin ei kuitenkaan vastata ja hän eristäytyy muiden alkaessa eristää häntä. Tapahtumien seurauksena nuori vetäytyy yhteiskunnasta itseensä ja kommunikoi ympäristön kanssa lähinnä epäsuorasti pukeutumisen tai esimerkiksi viiltelyn avulla. Yhteiskunnan kannalta pelokkaiden ajelehtijanuorten joukon kasvu on suuri haaste. (Mt., 2011, 113–115.)

Pohtiessamme Veenuslaisten kanssa polun teemoja, halusimme ottaa teemoiksi mukaan myös välinpitämättömyyden, itseensä kääpetyksen, tavalla tai toisella hylätyt nuoret ja kaikilla nuorilla joskus esiintyvät "mustat pilvet" omien ajatustensa yllä. Päätimme yhdistää nämä teemat ja luoda yhden "mustan huoneen", josta jokainen polkulainen voisi itse löytää ne sisällöt, jotka häntä henkilökohtaisesti koskettaa.

"Musta huone" perustui inhorealismien vaikuttamisen keinoihin. Halusimme havahduttaa polkulaiset monen nuoren todellisuuteen keskellä yksinäisyyttä ja monia elämään ja itseensä kohdistuvia kysymysmerkkejä. Huone rakennettiin pieneen varastoon tapetoimalla seinät mustilla jätösäkeillä, revityillä kuvilla ja puhkeupliin kirjoitetuilla ihmettelevillä teksteillä, kuten esimerkiksi "miksi juuri minä olen yksin?" Huoneen lattialla seisoivat nukke, joka katsoi edessään olevaan peiliin ja oli peilinpalasten ympäröimänä. Huoneen taustalla soi hiljaisella jatkuvalla ilkkurisen kuuluinen "nännätys". Polkulaiset vain kurkkasivat huoneeseen, joskin jo se aiheutti monessa vahvoja reaktioita. sillä jokainen kokee huoneen omien näkemystensä ja aiempien elämystensä pohjalta. Oliko kyseessä siis konkreettinen kuvaus jonkun tytön elämästä vai synkkä mielenmaisema? Haluttiin nostaa itseensä kääpetyneet ja hylätyt, tukea tarvitsevat, nuoret yhdeksi teemaksi, koska tällaisten nuorten määrä on lisääntynyt. Koettiin tärkeäksi nostaa teema esille kahdesta eri näkökulmasta. Toisaalta hylättyjä nuoria on paljon, joten haluttiin muistuttaa mahdollisia hylätyksi tulleita polkulaisia siitä, että he eivät ole tilanteissaan yksin, heitä tuetaan ja ymmärretään. Toisena näkökulmana oli että lähes jokaisen nuoren lähipiirissä on joku tukea tarvitseva, jonka kohtaloon polkulainen voi vaikuttaa esimerkiksi auttamalla, tukemalla ja ymmärtämällä häntä. Vaikka itse olisi sinut omakuvan ja elämänsä kanssa ja ympäriltä löytyisi tarvittava tuki, on hyvä muistuttaa siitä, että tuen tarvitsija voi olla vain yhden oven takana.

"Toi huone oli tosi pelottava ja kauheeta aatella, et jos jonkun mieli koostuu noin synkistä ajatuksista. Tommonen muistutus oli hyvä, että nyt taas muistaa ainakin vähän aikaa jututtaa myös niitä välkällä yksin seisovia oppilaita". Yksilön kommentti.

Mustan huoneen seinällä olleita tekstejä ja revitty kuva.

”Kauheeta, kammottavaahan toi oli. Mut varmaan me tarvitaan sellanen inhorealismi herätys tähän monen nuoren todellisuuskuvaan” Aikuisen yhteistyökumppanin kommentti.

4.4 Median luoma naiskuva

Median sisällöt luovat jatkuvasti merkityksiä sille, minkälaisia ihanteita tai muotia lasten ja nuorten tulisi seurata. Myös erilaiset halut ja tarpeet muodostuvat pitkälti median vaikutuksista ja näin media muodostaakin meille erilaisia rooleja suhteessa itseen. Erityisesti nuoret ovat alttiita median vaikutuksille, sillä he sisäistävät nopeasti uutta teknologiaa ja ovat vielä hauraita suodattamaan näkemäänsä. (Kotilainen 2008, 139.) Viime vuosina onkin käyty keskustelua siitä, kuinka media ja kulutuskuulttuuri luovat nuorille kuvia ruumiista ja sukupuolesta, siitä miltä tulisi näyttää ollakseen haluttava, menestyvä, suosittu ja onnellinen. Jatkuva itsensä vertaaminen ja oma tyytymättömyys ulkonäköön voi uhata lapsen tervettä kasvua sekä henkistä hyvinvointia ja

nykyään yhä nuoremmat, jopa 8-vuotiaat, vaativat itseltään ihanneruumista ja kokevat tarvetta muokkautua luotuihin muotteihin. Se, millaisia mahdollisuuksia minuudesta, elämästä ja ulkonäöstä esimerkiksi mainonnassa, brändäyksessä ja elokuvissa esitetään, vaikuttaa suoraan nuoren näkemyksiin oman itsensä riittävydestä. (Lähde 2009, 37–38.) Mediakasvatuksella on pyritty vahvistamaan sosiokulttuurisen innostamisen kautta nuorten mediakriittisyyttä ja sen käyttötaitoja, jotta heidän ymmärryksensä median ilmaisutavoista lisääntyisi, oman mediasuhteen reflektointi kehittyisi sekä uskallus omaan ilmaisuun parantuisi (Kotilainen 2008, 148.)

Koska koemme, että media on suuressa roolissa kaikkien nuorten elämässä, oli se teema, jota ei voinut sivuttaa. Halusimme kehittää nuorten media kriittisyyttä, sekä havahduttaa nuoret huomaamaan ne muotit, joita media alituisen luo. Keskustelimme tyttöjen kanssa myös median suosimasta kuvien muokkaamisesta ja pohdimme, kuinka vahvasti median vaikuttaa ulkonäkökuvaamme vielä varttuneempinakin naisina. Korostimme, että tyttöjen tulisi nähdä yli näistä, etenkin mainosten kautta, naisiin kohdistuvista muoteista ja opittava uskomaan itseensä sekä arvostamaan omia muotojaan tai muodottomuuttaan sellaisenaan. Muistutimme kuitenkin, että kaikki median vaikutukset eivät ole negatiivisia, kunhan tytöt osaavat lukea niitä ja erottaa todellisuuden muokatusta maailmasta sekä suhteuttaa eri vaikuttajat omaan maailmankuvaansa sopiviksi. Pyrimme myös levittämään ilosanomaa: jokainen nainen on kaunis.

Mediahuoneen seinät täytettiin lehdistä leikatuilla mainoskuvilla sekä mainos- ja elokuvajulisteilla, joilla tuotiin näkyväksi se, minkälaisia ulkonäköoletuksia naisiin ja tyttöihin median kautta luodaan. Naiseudenpolulla teema alustettiin ensin Anun ajatuksilla näistä oletuksista, jonka jälkeen polkulaisille annettiin tehtäväksi kierrellä huoneessa ja miettiä, mitä ajatuksia kuvat heissä herättivät. Jokainen sai kirjoittaa ajatuksensa lapulle ja liittää sen ajatuksen synnyttäneeseen kuvaan. Lopuksi käytiin nousseet mietteet yhteisesti läpi ja keskusteltiin esimerkiksi kuvanmuokkauksesta, aitoudesta ja muista aiheista, jotka kumpusivat huoneen materiaaleista.

Tytöt tutkivat mediasta poimittuja naiskuvia ja niiden antamaa käsitystä naiseudesta.

”Huiviin pukeutunut Iranilainen tyttö uskaltautui huoneessa riisumaan huiviaan ja näyttämään omaa hiusväriään muille, kun keskusteltiin hiusten värjäämisestä. Oletamme tämän eleen osoittavan, että tyttö luotti, niin ryhmään kuin meihin ja tunsi olonsa turvalliseksi”. Merkintä havainnointipohjasta.

”Ostin farkut, jotka näytti hyvältä mainoksessa. Sen mainoksen tytön jalat oli niin pitkät. Mutta ei mun jalat näyttäneet yhtään, niin hyvältä niissä housuissa. Tunsin itteni typeräksi”. Yksilön kommentti.

4.5 Safari seksuaalisuuteen

Seksuaalisuuteen ja sukupuoleen kasvetaan läpi eliniän ja lähtökohtana on, että jokainen kasvaa näihin oman identiteettinsä mukaisesti. Seksuaalisuus voidaan

myös määritellä hyvin laaja-alaisesti ja usein se mielletäänkin pelkästään seksuaaliseksi suuntautumiseksi. Erilaisuuksien esiin nostamista kritisoidaan yllyttämisenä valita normista poikkeava seksuaalisuus tai sukupuoli, vaikka tietoisuuden lisäämisellä pyritään auttamaan nuorta tunnistamaan itsestään kumpuavat piirteet. Näiden ominaisuuksien varhainen tunnistaminen puolestaan tukee nuoren kehittymistä ihmisenä ja lisää elämän mielekkyyttä. (Vilka 2010, 131.)

Biologinen sukupuoli eli geneettinen sukupuoli, johon synnymme, on erittäin olennainen osa seksuaalisuuttamme. Se määrittää minkälaiseksi vartalomme ajan myötä muotoutuu ja millaisia hormoneja kehomme tuottaa. Sosiaalinen sukupuoli on vahva kokemus, se on tunne omasta sukupuolesta, jota määrittävät omat persoonalliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja juridiset ominaisuudet. Myös se, kuinka omaksumme, säätelemme ja ylläpidämme sukupuoltamme sosiaalisissa tilanteissa vaikuttaa siihen, kuinka suhtaudumme seksuaalisuuteemme. (Mt., 2010, 17–19.) On tärkeää saada nuori ymmärtämään seksuaalisuuden monimuotoisuus ja sen merkitys ihmiselle, jotta tämä osaa erottaa seksuaalisuuden ja seksin toisistaan. Hetero- homo- sekä biseksuaalisuus käsitteiden avaaminen on myös olennaista, jotta nuori oppii niiden olevan olennainen osa eri ihmisten seksuaalisuutta ja, että kaikilla näillä on yhtäläinen tavoite rakastaa ja tulla rakastetuksi. (Bildjuschkin & Malmberg 2002).

Seurustelun kautta nuori oppii ja harjoittelee nuoruusiän perustehtäviä. Hän kokeilee muuttunutta kehoaan ja oppii ymmärtämään sitä, hän irtautuu vanhemmistaan sekä harjoittelee vuorovaikutustaitoja ikäistensä kanssa. Seurustellessaan nuori saa kumppaniltaan tietoa omasta itsestään, omista rajoistaan, vakauksistaan ja arvoistaan sekä myös palautetta uudesta roolistaan matkalla aikuisuuteen. (Mt., 2002, 62–67).

Seurustelusta ja seksuaalisuudesta luotiin viimeinen teema Naiseudenpolulle. Aihe koettiin kaikin puolin tärkeäksi Veenus-ryhmän keskuudessa, mutta myös ajankohtaisissa uutisotsikoissa ja artikkeleissa. Tämä teema toteutettiin kuvien, tekstien ja pienen tehtävän avulla. Aluksi hahmotettiin jälleen Anun ajatuksia

aiheesta: kuvien kautta luotiin illuusio tilanteesta, jossa Anu katsoo, niin tyttöä, kuin poikaakin ja miettii, kenestä hän saa tykätä ja, mikä olisi ”oikein”. Kuvien päälle aseteltiin puhekuplia, joissa oli muun muassa seuraavanlaisia kysymyksiä: saanko minä tykätä myös tytöistä, mitä muut ajattelevat minusta, pitävätkö muut minua outona, jos minusta homous on ok. Kuvien ja kysymysten kautta tuotiin esille monia nuoria askarruttavat kysymykset seksuaalisesta suuntautumisesta, niin omasta kuin muidenkin. Tarinan jälkeen käytiin läpi seksuaalisuuden moniulotteista käsitettä. Olimme kirjoittaneet peiliin valmiiksi erilaisia määritelmiä, jotka käytiin yhdessä läpi polkulaisten kanssa. Kysyimme, allekirjoittivatko he määritelmät vai poistaisivatko tai lisäisivätkö sinne jotain muuta.

Pohdinnasta siirryttiin tehtävään, jota kutsuimme arvopsydämeiksi. Sydän jaettiin neljään osaan, jotka otsikoitiin: hyväksyn, en hyväksy, siedän ja en voi sietää. Tämän jälkeen esitettiin erilaisia väittämiä seurustelusta ja seksuaalisuudesta, jotka piti asettaa johonkin näistä lokeroista oman henkilökohtaisen mielipiteen mukaan. Tällä tehtävällä tavoiteltiin sitä, että tytöt miettivätkin seksuaalisuuteen liittyviä käsitteitä monesta eri näkökulmasta ja muiden erilaiset näkemykset avartaisivat heidän mieltään. Lopuksi sydämet kerättiin pieneen laatikkoon, sekoitettiin ja jokainen sai nostaa yhden sydämen ja asettaa sen seinälle. Samalla polkulaiset saattoivat katsella toisten vastauksia, vertailla niitä omiinsa ja nähdä mitä muut ihmiset ajattelevat samoista asioista.

Aihe oli meille tärkeä, koska koemme Suomessa perinteisesti vaalitun seksuaalisuuteen liittyvän keskustelun olevan usein tuomitsevaa, eikä se välttämättä anna tytöille heidän tarvitsemaansa tilaa keskustella ikätovereiden kanssa turvallisessa tyttöryhmässä. Halusimme myös saada nuoret miettimään heidän mielipiteitään seksuaalisuuteen ja seurusteluun liittyen, jotta he huomaisivat aiheeseen liittyvän laajan tunnekirjon ja saisivat vahvistusta siihen, että heillä on oikeus ajatella omalla tavallaan. Seksuaalisuus on asia, joka vielä tänäkin nostattaa herkästi kuumenevia kiviä, varsinkin jos se poikkeaa niin sanotusta normista. Toimme tässäkin teemassa esiin sen meille ilmiselvänä näkyvän tosiseikan, että jokaisella on oikeus päättää itse seksuaalisuudestaan, sen suuntautumisesta ja ilmentämisestä.

”Joku on laittanu tänne, että ei voi sietää samaa sukupuolta olevien seurustelua! Onpa ahdasmielistä, miten joku voi aatella noi”.
Yksilön kommentti.

”No tänki vois laittaa aika moneenki lokeroon, tai siis en mie tiedä. Toisaalta asiaa vois aatella olevan näin, mutta silti on tilanteita, missä en tätä asiaa todella hyväksy. Onpa vaikeaa! En oo osannu ajatella tätä asiaa ennen tällain!”. Yksilön kommentti.

4.6 Omien ajatusten reflektointi

Toiminnan jälkeen ohjattavien täytyy saada aikaa ja tilaa purkaa kokemuksiaan. Purkuvaiheen tulee seurata mahdollisimman nopeasti varsinaisen seikkailun jälkeen, jotta tuntemukset ja käsitykset omasta toiminnasta olisivat vielä selvästi mielessä. Purkuvaihe tulisi aina olla tärkeä osa seikkailun suunnitelmaa. Purun aikana ryhmä jakaa yhdessä tuntemuksiaan, sekä voi rentoutua ja rauhoittua toiminnan jälkeen. (Kokljuschkin 1999, 63.)

Purkutilanne on tärkeä, sillä se antaa mahdollisuuden tunnistaa omia tunteitaan ja kertoa niistä. Lisäksi tunteitaan voidaan jakaa ryhmässä ja huomata, että omat tunteet ovat tärkeitä ja muillakin on ollut samanlaisia tuntemuksia. Purku toimii siis tunteiden ilmaisemisena ja harjoitteiden läpikäymisenä. Psykkistä turvallisuutta ajatellen on seikkailun purku erityisen tärkeää. Nuorta luultavasti jännittää seikkailun aikana ja hän kokee myös muita tunteita. Seikkailun jälkeen on hyvä aina olla mahdollisuus purkaa tunteitaan ja kokemuksiaan. Purun avulla nuori saa myös tietää toisten tunteista. Se on tärkeä osa myös elämyspedagogiikkaa, sillä elämys koostuu monista erilaisista kokemuksista, joita sitten käsitellään yhdessä. (Mt., 1999, 61–63.)

Naiseudenpolku loppui purkupisteeseen, joka koostui sekä koetun kirjallisesta, että suullisesta purkamisesta. Kirjallinen kokemusten purkaminen tapahtui adjektiivilistan avulla. Kts. LIITE 4. Lomake tehtiin anonyymisti ja siinä oli tarkoitus valita Naiseudenpolkua kuvaavia adjektiiveja. Kyseinen lomake oli siis osa meidän kirjallista tutkimusaineistoa. Aineistoa saatiin myös havainnoimalla suullista purkua (kts. LIITE 5), joka tapahtui kuvakorttien avulla. Jokaisen tuli valita kuvakorteista jokin kuva, joka hänen mielestään kuvasi jollain tavalla Naiseudenpolkua tai sen mukanaan tuomia omia ajatuksia. Adjektiivilistat ja etenkin kuvakortit toimivat myös tunteiden kanavoimisen välineenä, usein on helpompi kertoa ajatuksistaan, niitä kuvailevien kuvien avulla.

”Tässä kuvassa on kuumailmapallo ja useita tyttöjä sen kyydissä. Tämä kortti pisti heti silmään, koska musta tämä kuvaa just koettuja juttuja monellakin tapaa. Nämä tytöt on yhdessä tässä korissa, niin kun me ollaan kaikki yhdessä mukana naiseudessa ja siihen kasvamisessa. Mut niin kun näiden tyttöjen, niin meidänkään ei tarvii kokea naiseuden ihmetyksiä yksin, vaan aina on taatusti joku miettimässä samoja juttuja. Just niin kun tässä Naiseudenpolussa, niin yhdessä näitä juttuja tuleekin miettiä”. Tyttöjen Talon® yhteistyökumppanin polulla heräämiä ajatuksia.

Lisäksi purku oli paikka, jossa polkulaiset saivat kysellä, ihmetellä, keskustella ja jakaa kommentteja, joita heille oli syntynyt polun aikana. Koimme purun olennaiseksi osaksi onnistunutta elämyksen tuottamista.

5 TUTKIMUSPROSESSI

Tässä luvussa kuvataan, kuinka tutkimusprosessi eteni vaihe vaiheelta tutkimusongelman muodostamisesta aina aineiston analysointiin ja tulkintoihin asti. Selitetään sisältöjä ja perustellaan valintoja aineiston, menetelmien sekä analyysin suhteen. Tutkijan onkin tärkeää taluttaa lukija mukanaan tutkimusprosessin kaikkien osien äärelle, jotta tutkimuksen vaiheiden seuranta ja lopputuloksen ymmärtäminen mahdollistuu. Mietintämyssyn myllerryksessä käsitellään myös eettisiä kysymyksiä sekä lupausta luotettavuudesta.

5.1 Tutkimusongelma ja hypoteesittomuus

Tutkimusongelman lopullinen muoto haki itseään pitkään. Lopulta siitä raastettiin epäolennaiset osaset pois ja muotoiltiin olemassa olevien tarpeiden tasolle. Kysymme siis:

- Millä tavoin Naiseudenpolku on sukupuolisensitiivistä tyttötyötä ja miten sukupuolisensitiivisyys ilmenee?
- Miten Naiseudenpolku koetaan ja kuinka se toimii käytännössä osallistavana ja elämyksellisenä menetelmänä?
- Mikä on Naiseudenpolun mallinnuskapasiteetti tyttötyön kentälle?

Kysymyksenasettelu tässä muodossa palvelee sekä tutkijoita että opinnäytetyön tilaajaa Kuopion Tyttöjen Taloa; me, tutkijoina ja Naiseudenpolun luojina haluamme selvittää, kuinka polku koettiin ja miten Naiseudenpolku toimi käytännössä sukupuolisensitiivisenä menetelmänä. Tyttöjen Talon motiivina puolestaan on Naiseudenpolun toiminnan tarkastelu ja mahdollinen mallinnuskapasiteetti osaksi talon tyttötyötä. Näitä motiiveja yhdistää kiinnostus

polun luonteen selvittämisestä sekä pyrkimys nähdä Naiseudenpolku osana tulevaisuuden sukupuolisensitiivistä tyttötyön kenttää. Tarkastelemme ja tutkimme näitä tavoitteita ja niiden täyttymistä Naiseudenpolun taivaltaneiden keskuudessa. Emme sekoittaneet Veenus-ryhmäläisiä tähän tutkimukselliseen puoleen, sillä tutkimus suuntautuu enemmän Naiseudenpolun toimivuuden tarkasteluun valmiina kokonaisuutena. Näin ollen suunnittelu ja rakentamisprosessien merkityksellisyys jäävät epäolennaisiksi

Emme lähteneet määrittelemään tutkimukselle tai sen pohjalta paljastuville tuloksille ennakko-olettamuksia, sillä halusimme ylläpitää yllätyksellisyyden ja uuden oppimisen mahdollisuutta. Tällä tarkoitamme, että vaikka oma vankka osallisuutemme Naiseudenpolun luomistyössä naulaa pakostakin omat raaminsa näkökulmallemme tutkia, ei se kuitenkaan ole este tutkimuksen objektiiviselle tarkastelulle. Hypoteesittomuus takaa itsestäänselvyysien minimoinnin sekä olettamuksista riippumattomien, aineistolähtöisten näkökulmien synnyn (Eskola & Suoranta 2008, 20).

5.2 Tutkimusmenetelmät

Tutkimus pohjautuu kvalitatiiviseen eli laadulliseen tutkimusotteeseen, jossa pyritään hermeneuttiseen, ymmärtävään ja selittävään tapaan tutkia. Laadullisen menetelmän käyttöön päädyttiin käytännön syiden: aineistonkeruutapojen, hypoteesittomuuden, tulosten esitystapojen, harkinnanvaraisen otannan, aineistolähtöisen analyysin, narratiivisuuden ja tutkijan aseman takia. Laadullisella tutkimusotteella päästään myös paremmin lähemmäs tutkittavaa ilmiötä. (Mt., 2008.)

Laadullisista tutkimusmenetelmistä lähestymistavaksi valittiin ”uutta löytävänä” (exploratory case studies) kuvailun klassisen, intensiivisen ja kuvailevan tapaustutkimuksen, jossa nimensä mukaisesti tutkitaan tiettyä tapausta määrittelyyn, kuvailun, analysoinnin ja ratkaisukeskeisyyden näkökulmista.

Intensiiviselle tapaustutkimukselle tyypillistä on ”hyvän tarinan” luominen elävästä elämästä, jolla tuodaan tutkimus lähelle lukijaa ja samalla helpotetaan ymmärtämistä. Tutkija tuottaa tarinaa luodessaan oman tulkintansa tapauksesta. Näin ollen tutkija puetaan aktiivisen tulkitsijan takkiin, jolloin hän rakentaa tapauksesta kuvauksen ja päättää, mikä tapauksessa on kiinnostavina. Tutkittavat tapaukset ovat usein erilaisia ilmiöitä, jotka määrittyvät ja rajautuvat tyypillisesti ajan, paikan tai jonkin yleispiirteen tai kriteerin mukaan (tapahtuma, yksilö, ryhmä ym.). Tapaustutkimukseksi soveltuvat seuraavat luonnehdinnat täyttävät tutkimukset: etsitään vastauksia kysymyksiin mitä, miten ja miksi, tapauksesta ei juuri ole aiempia empiirisiä tutkimuksia sekä tutkittava aihe on ajankohtainen ilmiö. (Erikson & Koistinen 2005, 4-5, 15–16.) Tutkimus Naiseudenpolusta voidaan nähdä tapaustutkimuksena, sillä polkua tutkitaan ainutlaatuisena tapauksena, jota pyritään määrittelemään, miksi se on sukupuolisensitiivistä tyttötyötä, miten se tarjoaa tytöille naiseutta vahvistavia elämyksellisiä kokemuksia ja osallisuutta sekä, miksi se soveltuu sukupuolisensitiivisen työn kentälle. Polkua ja sen moninaisia merkityksiä pyritään ymmärtämään kuvailun, määrittelyn ja kuvailevien tarinoiden kautta.

Tutkimme Naiseudenpolkua siis ajankohtaisena tapauksena, jonka konteksti nivoutuu päihdeputken synnyttämästä ideasta aina Tyttöjen Taloon® ja siitä yli konsepti rajojen kaikkeen sukupuolisensitiiviseen tyttötyöhön. Tutkimuksen konteksti muotoutuu eri vaikuttajien; historiallisen taustan, toimialan, kulttuuriympäristön sekä tutkimusta ympäröivien ympäristöjen myötä. Tapaus ja konteksti ovat linkittyneinä toisiinsa ja näin ne muodostavat omat vaikutuspiirinsä toisiinsa nähden. (Mt., 2005, 7-8.) Naiseudenpolun kontekstit Tyttöjen Talo®, sukupuolisensitiivisyys, tyttötoiminta sekä oppi-isänä toiminut päihdeputki on avattu aiemmissä luvuissa, ja yhdessä tutkimuksen kanssa ne muodostavat opinnäytetyömme punaisen langan.

5.3 Tutkimusaineistot ja tutkijoiden asema

Tutkimuksen aineistoa hahmottaessa keskityttiin niihin tekijöihin, jotka pystyisivät luonnehtimaan Naiseudenpolun ilmiötä parhaiten. Laadulliselle tutkimukselle on tunnusomaista keskittyä pieneen määrään aineistoa ja pyrkiä tulkitsemaan niitä mahdollisimman seikkaperäisesti. Lähdimme hakemaan aineistoa monilla eri menetelmillä, jotta saisimme kokonaisvaltaisen kuvauksen Naiseudenpolusta. Tutkimusaineisto keskittyi pääasiallisesti polulla taivaltaneisiin sillä heidän kokemuksensa Naiseudenpolusta valmiina menetelmänä oli tutkimuskysymysten kannalta olennaisin. Tästä syystä emme pohdi tarkemmin Veenus-ryhmäläisten kokemuksia polusta, sillä ne keskittyvät liiaksi Naiseudenpolun rakentamis-, suunnittelu ja työstämismuotoihin, jotka eivät mielestämme ole tärkeässä roolissa, kun mietitään Naiseudenpolun toimivuutta jo rakennettuna, valmiina toimintamuotona.

Tutkijan toimintaa laadullisessa tutkimuksessa kuvaavat vapaus ja joustavuus. Näin ollen tutkija pystyy työstämään valintojaan vielä myöhemmissäkin vaiheissa ja muotoilemaan menetelmiin ja kirjoitustapaan liittyviä ratkaisuja. Tutkijaa kuvataankin Eskolan ja Suorannan (2005, 21) teoksessa verkonkutojaksi, joka parsii revenneen verkon jälleen pitäväksi. Teoksen mukaan tähän kutomistyöhön vaikuttavat olennaisesti tutkijan omat ennakkoletukset ja intuitiot, jotka voivat joko olla hyödyksi tai kääntää tutkimuksen luonteen lakastuneeksi tusinatutkimukseksi. Tutkijan roolin lisäksi meillä oli Naiseudenpolulla selkeä tehtävä tapahtuman organisoijina, vetäjinä ja ohjaajina. Näin ollen otteemme tutkimukseen on sangen subjektiivinen. Pyrimme kuitenkin minimoimaan omien toiveittemme vaikutuksen tutkimuksen tuloksiin. Tavoitteemme oli saada Naiseudenpolusta nuoria naisia ja heidän omaa naiseuttaan tukeva, kehittävä ja ennakkoasetuksia kyseenalaistava kokonaisuus, mutta tämä ajattelu ei saanut vaikuttaa suoraan tutkimuksen tuloksiin. Oli nähtävä myös ne mahdolliset muuttajat, jotka olivat tätä tavoitetta vastaan. Toiveemme Naiseudenpolun merkityksestä herättivät meissä pikemminkin kriittisyyttä omaa tutkimustamme kohtaan: tutkimmeko polkua tarpeeksi moniulotteisissa kiikareissa ja huomioimmeko tarpeeksi myös niitä

muuttujia, joissa polku kaipaa kehitystä ja muutosta. Omasta työstään, kun on hankala tiedostaa virheitä.

5.3.1 Kyselylomakkeita, havainnointipohjia ja havainnointia

Aineistoa lähdettiin hankkimaan kolmella eri tavalla. Ajatuksia ja mielipiteitä Naiseudenpolusta kerättiin Tyttöjen Talon avoimen illan kävijöiltä, sekä vaippatehdas-ryhmän nuorilta äideiltä kyselylomakkeiden avulla noin kaksi viikkoa ennen tapahtumaa. Kyselylomakkeilla pyrittiin saamaan selvää, mitä Naiseudenpolulta odotettiin, miten se ymmärrettiin, mitä toteutuksia ja teemoja sen haluttiin käsittelevän ja kuinka se otettaisiin Talon tyttöjen keskuudessa vastaan. Siinä kysyttiin muun muassa ymmärsivätkö he, mitä Naiseudenpolulla tarkoitettiin, mitä naiseus heidän mielestään oli, uskoisivatko he, että polku voisi opettaa ja antaa heille jotain uutta sekä millaisia teemoja Naiseudenpolulla tulisi käsitellä ja millaisin menetelmin.

Kyselylomake otettiin käyttöön sen helpon käsittelyn, hyvän anonymiteetti suojan ja sen nopeuden takia. Oletuksena oli, että nuorilla tytöillä ei ole aikaa tai mielenkiintoa keskittyä kovin pitkään, saati uskallusta tai viitseliäisyyttä lähteä vastaamaan kysymyksiin sanallisesti yksilö- tai ryhmähaastattelussa. Anonyymiyden säilyttäminen onnistui myös parhaiten juuri kyselylomakkeen avulla. Ainoa henkilötietokysymys oli tytön ikä ja kyselyt palautettiin palautelaatikkoon, jolloin ei ollut mahdollisuutta päätellä palautusjärjestyksen tai käsialan kautta, kuka tytöistä oli minkäkin lomakkeen takana. Aineisto kerättiin avoimessa illassa sekä vaippatehtaassa, koska tuolloin Talo täytyy 12–28-vuotiaista tytöistä, jotka olivat Naiseudenpolun kohderyhmää. Kyselylomakkeessa oli 11 Naiseudenpolkuun liittyvää kysymystä ja siihen vastasi 14 tyttöä, jotka olivat iältään noin 12–25-vuotiaita. Katso LIITE 3

Kaksi muuta aineistonkeruuta tapahtui itse Naiseudenpolulla. Observoinnilla eli havainnoinnilla saadaan tietoa siitä, mitä todella tapahtuu sekä hahmotetaan

kuvaa puheiden ja toiminnan takaa (Helakorpi 1999, 56). Muun muassa tästä syystä halusimme ottaa toiseksi aineistonkeruutavaksi havainnoinnin. Osallistuvassa havainnoinnissa tutkija osallistuu tavalla tai toisella tutkimansa tapauksen toimintaan, mutta hänen tulisi kuitenkin vaikuttaa mahdollisimman vähän tapahtumien kulkuun ja ihmisten toimintaan (Eskola & Suoranta 2005, 99–10). Kuten jo aiemmin on mainittu, meillä oli tutkijan olemuksen lisäksi olennainen rooli myös Naiseudenpolun vetäjinä, joten meillä ei ollut mahdollista vetäytyä taka-alalle havainnoimaan ryhmien ilmapiiriä tai yksilöiden ilmeitä, eleitä ja kommentteja - kierrätimme ryhmiä polulla keskittyen sekä ohjaukseen, että havainnointiin. Kahteen asiaan yhtä aikaa keskittymisen vaikeuden takia, melkein poikkeuksetta, kierrättämistilanteessa oli toisen meistä lisäksi, myös Tyttöjen Talon® työntekijä, joka läsnäolollaan ja ammattitaidollaan helpotti myös meidän ohjaustilanteita, jolloin pystyimme paremmin keskittämään ajatuksemme myös suoraan havainnointiin.

Naiseudenpolun viimeinen huone, purku- ja palautehuone, oli yksi tärkeimpiä havainnointitiloja, sillä tuolloin kävijät ilmaisivat kokemuksensa polusta verbaalisesti tai nonverbaalisesti, tietoisesti tai tiedostamattaan. Edellä kuvatunlainen avautuminen voi liittyä myös yksilön omiin tunteisiin, mielipiteisiin tai elämään yleensä ja sen syvyys vaihtelee tilanteen intiimiyden myötä (Lahikainen & Pirttilä-Backman 1998, 67–69). Näihin kaikkiin tekijöihin oli tärkeää kiinnittää huomiota ja näin ollen pyrimme organisoimaan purkutilanteet siten, että itse tila loi turvallisuuden tunteen ja että viimeistään purussa olimme molemmat ryhmän mukana, sillä havainnoinnissa kaksi tutkivaa silmäparia ja kuuntelevaa korvaa on aina parempi kuin yksi pari.

Kuvaileva tapaustutkimus eroaa arkihavainnoinnista luotettavien ja pätevien sekä hienojakoisten ja määrällisesti tarkkojen havaintojen myötä (Helakorpi 1999, 26). Naiseudenpolkua varten luotiin havainnointipohja, johon koottiin aiheita ja keskusteluita, joita olisi tärkeää havainnoida ryhmää vetäessä. Emme kuitenkaan kirjoittaneet havaintojamme ylös ryhmän aikana, sillä koimme, että se olisi saattanut muuttaa elämystä Naiseudenpolusta sekä vaikeuttaa ryhmän ohjaamista. Mikäli mahdollista, havainnot kirjoitettiin ylös heti ryhmän poistumisen jälkeen tai myöhemmin päivän päättymisen jälkeen. Havainnot

käytiin yhdessä läpi ja keskusteltiin, minkälaisia tapauksia, yksilöitä, kommentteja ja tilanteita omista ryhmistä oli nousut esiin. Katso LIITE 5

Viimeiseksi pyysimme Naiseudenpolun kiertäneitä täyttämään adjektiivilistan. Olimme koonneet valmiiksi adjektiivilistan, jossa oli 15 positiivisesti kuvailevaa ja 15 negatiivisesti kuvailevaa adjektiiviä. Polkulaisia pyydettiin ympyröimään heistä Naiseudenpolkua kuvailevimmat adjektiivit. Listan lopulla oli myös tyhjä viiva, johon vastaaja saattoi lisätä jonkin muun, kuin listassa olleen adjektiivin tai antaa palautetta tai kiitosta eletystä elämäksestä. Adjektiivilistalla pyrittiin saamaan kuvaa siitä, minkälaisena kävijät olivat tapahtuman kokeneet ja miten se mahdollisesti vaikutti heihin. Adjektiivilistoja kerättiin 84 kappaletta. Katso LIITE 3

Naiseudenpolulla kävi kaiken kaikkiaan 126 vierailijaa, mutta adjektiivilistoja tai havainnointia ei kuitenkaan tehty kaikille. Vierailijoiden joukossa oli sellaisia ryhmiä, joiden kokemusten ei ajateltu olevan olennaisia opinnäytetyön kannalta, sillä he poikkesivat kohderyhmästä korkean iän tai sukupuolen perusteella. Laadulliselle tutkimukselle onkin tyypillistä aineiston harkinnanvarainen otanta (näyte), jolloin keskitytään tutkimuksen kannalta niihin korpuksiin, jotka täyttävät tutkittavan asian tunnusmerkit. Tunnusmerkit taas löytyvät teoriaperustan myötä. Laadullinen aineisto ei myöskään periaatteessa lopu koskaan ja siksi onkin olennaista vetää rajoja aineiston keruuseen, jotta aineiston analysointi pysyy mielekkäänä ja järkevänä. (Eskola & Suoranta 2005, 18–19.)

5.4 Analysointi - askel koodaamiseen ja kvantifiointiin

Luokittelut, kategorisoinnit, tyypittelyt ja teemoittelut ovat suosittuja yleismenetelmiä tapaustutkimuksen aineistoa käsiteltäessä. Tutkimus sisältää tulkintoja, jotka muotoutuvat aineistosta etsittyjen merkitysten kautta. Koodaus on yksi tapa, jolla tutkija voi järjestelmällisesti antaa näitä merkityksiä eri koodien (kirjain, väri, numero) avulla. Tutkijan on muistettava avata nämä koodit

myös kirjallisesti, jotta myös lukija voi tunnistaa teeman, mikäli se aineistosta tulee vastaan. Tutkimuksessa käytetyt koodit perustuvat kerättyyn aineistoon, jolloin aineiston kokonaisuuteen tutustuminen on olennaista, jotta koodijärjestelmän hahmottaminen mahdollistuu. (Eriksson & Koistinen 2005, 30–31). Kaikkien analysointimenetelmien tulokset avataan yksityiskohtaisemmin myöhemmissä luvuissa.

Ensiksi käytiin läpi havainnointipohjia, joita oli yhteensä 14 kappaletta - yksi jokaisesta ryhmästä ja jotka sisälsivät kaikki 126 polulla vierailutta yksilöä. Aineistoon tutustumisen jälkeen huomattiin, että oli järkevintä käsitellä aineistoa ryhmä kerrallaan ja nostaa niistä esiin vain selkeästi erottuvat muuttujat eli huomiota herättävät keskustelut ja yksilöt. Näin ollen jokainen havainnointipohja sai yhdestä kolmeen koodia: ryhmän mukaan ja mahdollisesti myös siitä nousevien kahdenlaisten yksilöiden ja keskustelujen mukaan. Havainnointipohjien koodaamisessa käytimme värejä apunamme seuraavasti

Punainen merkintä: Harjoitteisiin ja keskusteluihin osallistunut, motivoitunut ryhmä, jonka kommentit Naiseudenpolusta olivat pääasiallisesti positiivisia.

Sininen merkintä: Harjoituksiin ja keskusteluihin osallistunut, motivoitunut ryhmä, jonka kommentit Naiseudenpolusta olivat pääasiallisesti negatiivisia.

Vihreä merkintä: Harjoituksissa ja keskusteluissa passiivinen ryhmä, jonka kommentit Naiseudenpolusta olivat pääasiallisesti positiivisia.

Keltainen merkintä: Harjoituksissa ja keskusteluissa passiivinen ryhmä, jonka kommentit Naiseudenpolusta olivat pääasiallisesti negatiivisia.

Harmaa merkintä: Harjoituksissa ja keskusteluissa passiivinen ryhmä, jonka kommentit Naiseudenpolusta olivat vaikeasti tulkittavissa positiiviseksi tai negatiiviseksi tai kommentteja ei juuri ollut.

Oranssi merkintä: Ryhmästä erottuva yksilö, yksilöt tai keskustelu, joka selkeästi vaikutui Naiseudenpolusta ja/tai oli positiivinen.

Ruskea merkintä: Ryhmästä erottuva yksilö, yksilöt tai keskustelu, joka selkeästi ahdistui Naiseudenpolusta ja/tai oli negatiivinen.

Positiivisuudella tarkoitetaan tässä kaikkia niitä onnistumisen tai oivalluksen kokemuksia ja tunteita, joita kävijöille heräsi polun aikana, ja jotka jollain tavalla

muuttivat tai muovasivat heidän tapaansa nähdä ja kokea naiseus ja sen eri ulottuvuudet. Osallistuneet ryhmät ja yksilöt puolestaan olivat polun harjoitteissa aktiivisia, he osallistuivat keskusteluihin ja nostivat esiin omia ajatuksiaan ja kyseenalaistivat oletuksia naiseudesta. Edellä kuvatuunlainen määritelmä positiivisuudesta ja osallistumisesta, olivat sellaisia toimia, joita toivottiin ja tavoiteltiin polun kiertäjien ilmentävän. Negatiivisuudella puolestaan haetaan niitä merkityksiä, jotka tuottivat kokijoille ahdistuneisuutta, ärsyyntyneisyyttä tai itseensä käpertymistä. Passiiviset yksilöt ja ryhmät eivät osallistuneet polun harjoitteisiin ja olivat lähinnä sivusta seuraajan ja kuuntelijan roolissa.

Värikoodeilla pyrittiin selvittämään, miten Naiseudenpolun kiertäneet määrällisesti laskettuna kokivat polun. Koodeja oli riittävästi, sillä niiden lisääminen olisi vain pilkkonut aineiston liian pieniksi paloiksi, jolloin kokonaiskuvan hahmottuminen olisi hankaloitunut. Adjektiivilistan ja kyselylomakkeen koodaaminen, niistä helposti laskettavien muuttujien takia, olisi ollut turhaa. Aineiston koodaamisen haasteena näimme myös yksilöiden moniulotteisuuden. Aineistosta nousevilla yksilöillä oli luonnollisesti useita eri näkökulmia Naiseudenpolkuun ja osin oli myös vaikea määrittää, oliko jokin tietty kommentti tarkoitettu katsottavaksi positiivisessa vai negatiivisessa valossa. Tässä vaiheessa kyseenalaistimme tutkimuksen luotettavuutta omien näkökulmien ja roolien vaikutuksesta havainnointiin sekä havainnointipohjien tulkintaan. Tulkitsimmeko aineistoa liian puolueellisessa valossa?

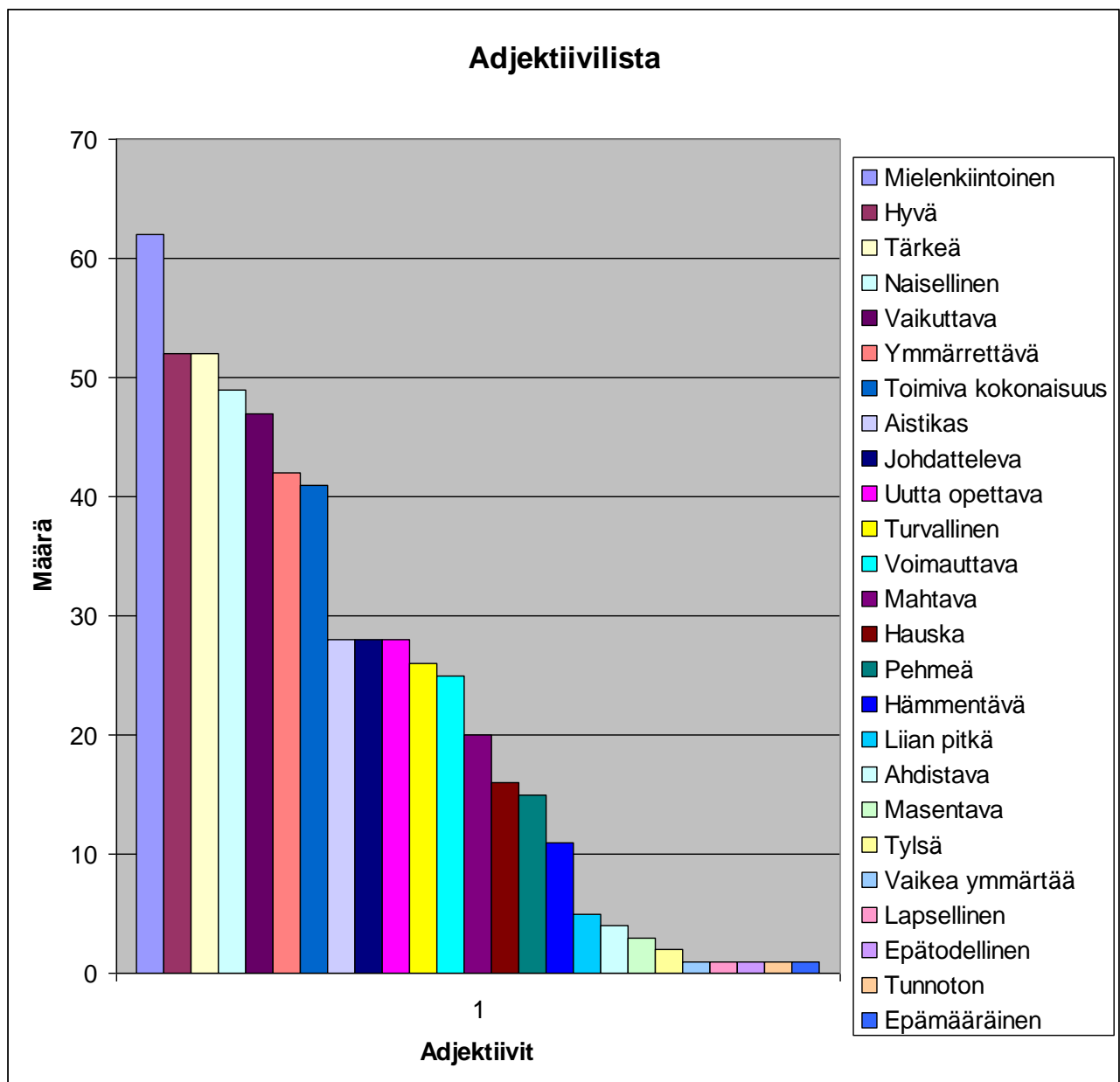
Koodauksen tuloksista on hyvä luoda konkretisoivia luokitteluja esimerkiksi taulukkojen ja kaavioiden avulla. Kvantifiointi on ensiaskel kohti syvempää ymmärtämistä, sillä se antaa tutkijalle tuntumaa aineiston. (Eskola & Suoranta 2005, 165.) Ensin kvantifioitiin havainnointipohjien koodauksen tulokset, jonka jälkeen laskettiin kyselylomakkeen ja adjektiivilistan vastaukset. Kyselylomake ja adjektiivilista käytiin lävitse laskemalla suoraan, kuinka monta ympyrää ja rastia kunkin vastausvaihtoehdon kohdalla oli. Seuraavassa on esitelty kustakin aineistosta luotu taulukko, josta tulokset ilmenevät konkreettisesti. Niiden sisällöt avataan myös sanallisesti, ja niistä nostetaan joitain havainnoitejakin, mutta itse tulkinta löytyy luvusta 5.5.

Taulukko 1: Havainnointipohjan tulokset. Värien merkitykset löytyvät sivulta 47.

Punainen	Sininen	Vihreä	Keltainen
7	0	4	0
Harmaa	Oranssi	Ruskea	
3	41	6	

Taulukko 2: Adjektiivilistan tulokset

Mauton, sisällötön, nolo, turha ja turhauttava ei saaneet yhtään merkintää.

Taulukko 3: Kyselylomakkeiden tulokset

1. Onko sinusta helppo hahmottaa, mitä Naiseudenpolulla tarkoitetaan?	
	Vastauksia
Kyllä	7
Ei	1
En osaa sanoa	6
2. Mitä Naiseus mielestäsi tarkoittaa? Voit rastittaa useamman vaihtoehdon	
Sukupuolta	11
Ulkonäköä	9
Äitiä	5
Fyysisiä tekijöitä	11
3. Uskoisitko, että Naiseudenpolku voisi tarjota sinulle uutta tietoa?	
Kyllä	8
Ei	1
En osaa sanoa	5
4. Mistä asioista haluaisit tietää enemmän? Voit rastittaa useamman vaihtoehdon.	
Seurustelu	4
Media	7
Ystävyys	5
Seksuaalisuus	1
Vastakkainen sukupuoli	1
Muut kulttuurit	6
Kasvu ja kehitys	7
Terveys	9
5. Minkä ikäisille Naiseudenpolku olisi sopiva?	
Kymmenenvuotiaasta ylöspäin	11

6. Haluaisitko, että polku:	
Vaatisi aktivoitumaan	4
Passiivinen tutustuminen	1
Sekä että	8
7. Mitkä tavat toimisivat parhaiten?	
Lyhyt/pienelokuvat	9
Näytelmät	2
Valokuvat	11
Ryhmäkeskustelut	10
Valokuvat	6
Lukemiset	6
Musiikki	5
Ryhmäesitys	2
Itse tuotettu työ	5
8. Mikä on päällimmäinen ajatuksesi Naiseudenpolusta?	
Mielenkiintoinen	12
Hauska	2
Samantekevä	2
Tärkeä	3
Turha	0
9. Osallistuisitko Naiseudenpolkuun?	
Kyllä	6
Ei	0
En osaa sanoa	8
10. Haluaisitko olla mukana järjestämässä Naiseudenpolkua?	
Kyllä	3
Ei	3
En osaa sanoa	8
11. Tarjotaan Kuopiossa hyvin tietoa Naiseksi kasvamisen haasteista?	
Kyllä	3
Ei	2
En osaa sanoa	9

Havainnointipohjia käsittelevästä taulukosta voidaan tulkita, että Naiseudenpolun kiertäneet olivat kokeneet polun tarjoamat puitteet sangen positiivisiksi elämyksiksi ja osallisuus oli yleistä. Naiseudenpolun neljästätoista ryhmästä yhdentoista kokemukset sekä niissä nousseet keskustelut olivat olleet pääasiallisesti positiivisia, kolmesta oli havaittavissa neutraalisuus ja yksikään niistä ei kuvannut polkua täysin negatiivisena. Yksilötasolla tarkasteltuna havainnointipohjista nousi jopa 41 positiivisesti vaikuttanutta ja vain 6 negatiivisesti elämyksen kokenutta Naiseudenpolun taivaltajaa.

Adjektiivilistojen kokonaisuutta hahmottava diagrammi puolestaan kertoo siitä, että Naiseudenpolku on toiminut polulla kiertäneiden tyttöjen kohdalla sangen positiivisessa merkityksessä. Kaikki viisitoista positiivisesti kuvailevaa adjektiivia ovat diagrammin korkeimmat käyrät, kun taas negatiivisesti kuvailevat ovat saaneet vain pienet palkit vähäisten esiintyvyyksiensä takia. Polku, adjektiivilistojen perusteella, koettiin etenkin mielenkiintoiseksi, mutta myös hyväksi, tärkeäksi ja naiselliseksi kokonaisuudeksi. Adjektiivit mauton, sisällötön, nolo, turha ja turhauttava kuvasivat polkua huonoiten, sillä niitä ei valittu kertaakaan 84 vastauksessa.

Mielenkiintoinen huomio nousi esiin sanan *johdatteleva* kohdalla, sillä se oli saanut huomattavan määrän ns. ääniä muihin negatiiviseksi ajateltuihin adjektiiveihin nähden. Pohdimme, mitä merkityksiä johdattelevuudella on, voidaanko sitä kategorisoida negatiiviseksi saati positiiviseksi adjektiiviksi ja kuinka Naiseudenpolulla vierailleet sen tulkitsivat. Uskomme, että Naiseudenpolun kiertäneet näkivät johdattelevuutta tavassamme ohjata polkulaisia keskustelemaan keskenään. Tarkoituksena oli herättää erilaisten kommenttien kautta ryhmäläisissä ajatuksia, jotka olisivat toimineet sytykkeinä ryhmän keskinäiselle keskustelulle. Esimerkiksi: ”Mitä kauneus on. Onko ihminen kaunis vain silloin, kun on hoikka, selluliititon, kasvoiltaan virheetön ja sensuellisesti seksikäs”. Tai: ”Oikeanlainen Naiseudenpolku sisältää eheän lapsuuden, ensirakkauden, naimisiin menon, raskauden, äitiyden, perheen, arvokkaan vanhenemisen ja kuoleman. Mitä mieltä?” Tämä kuitenkin saatettiin tulkita johdattelevaksi toiminnaksi ja tästä syystä sana *johdatteleva* ympäröitiin adjektiivilistalta usein. Tätä tulkintaa puoltavat myös havainnointipohjista

nousseet huomiot muutamista kommenteista, joissa johdattelevuus oli mainittu suoraan:

”Tietenki joku malli tällekin polulle oli saatava, mut mun mielestä se oli jotenki liian naisellinen, liian tiettyä kaavaa ja ajatusta ajava. Toisaalta se ehkä oli hyvällä tavalla provosoivaa tää vaaleanpunaisuus”. Yksilön kommentti

Kyselylomakkeita kuvaavassa taulukossa näkyvät kysymykset ja niihin annettujen vastausten määrä sekä neljäntoista tytön ajatuksia, oletuksia ja toiveita Naiseudenpolusta. Epätietoisuus välittyi selkeästi kyselylomakkeiden useista ”en osaa sanoa” vastauksista. Monissa avonaisissa kysymyksissä lukikin: *”en ymmärrä, mikä Naiseudenpolku on.”* Olimme mielestämme avanneet Naiseudenpolun tarkoituksen ja olemuksen selkeästi kyselylomakkeen alkuun, mutta ilmeisesti sitä ei luettu tai se oli hankala ymmärtää, kuten ensimmäisen kysymyksen jakautuneet vastaukset antoivat ymmärtää. Sana naiseus on kuitenkin hyvin moniulotteinen ja henkilökohtaisiin kokemuksiin sitoutunut sana, joka saattaa nuoresta tytöstä kuulostaa hankalalta aiheelta.

Naiseudenpolun sisältö oli tuolloin myös vielä meille kysymyksiin verhoiltu, joten tiedonannon epäselvyys saattoi juontaa juurensa myös tähän. Epätietoisuuden ohella lomakkeista hokkasi myönteinen vastaanotto tapahtumalle: sen uskottiin tuovan uutta tietoa tytöille, sen sisällöt ja toteutusmahdollisuudet herättivät kommentteja ja polku myös koettiin mielenkiintoiseksi ja tärkeäksi. Syitä polun myönteiselle vastaanotolle on myös syytä tarkastella. Polun tarjoama uusi lähestymistapa tyttöyteen ja naiseksi kasvamisen haasteisiin varmasti kiehtoi tyttöjä, samalla kun kyselylomake antoi myös mahdollisuuden osallistua ja vaikuttaa tapahtuman sisältöihin. Kyselylomakkeilla olikin pääpaino niiden tarjoamassa tiedosta, siitä, mitä naiseudenpolulta odotettiin, haluttiin ja toivottiin. Halusimmehan polun olevan mahdollisimman ajankohtainen ja paikalliseen tarpeeseen vastaava.

5.4.1 Tematisoinnilla luonnehdintaa

Aineistoja lähdettiin analysoimaan teemoittelun kautta, jossa kartoitetaan tutkimusongelmaa valaisevia teemoja. Tematisoinnissa aineistosta myös nostetaan näyttämölle keskeisimmät ja olennaisimmat aiheet, joiden kautta teemojen esiintyvyyttä voidaan vertailla keskenään. Tematisointia havainnollistetaan usein kuvaavien sitaattien avulla. (Eskola & Suoranta 2005, 174–175.) Teemojen tarkoituksena on tässä tutkimuksessa havainnollistaa saatuja tuloksia ja tuoda tuloksia lähemmäs lukijaa. Samalla luodaan eläviä kuvauksia elävästä elämästä, tässä tapauksessa Naiseudenpolusta, mikä on tyypillistä tapaustutkimuksen luonteelle. Seuraavaksi etsitään siis tutkimuskysymysten kannalta tärkeimmät teemat, joiden avulla pyritään saamaan Naiseudenpolulle mahdollisimman kuvailevat raamit erilaisten aineistositaattien siivittäminä. Teemoista nousseille ilmiöille pohdimme myös syy- ja merkityskehityksiä, joita avataan jokaisen teeman jälkeen. Teemoittelun kautta saatuja johtopäätöksiä tarkastellaan tarkemmin luvussa 5.5.

Niin aineistoa ensikertaa läpikäydessä, kuin myös sen koodausvaiheessa, toistuivat tietyt teemat sängen usein. Ihmisten saamat positiiviset vaikutteet, myönteinen suhtautuminen Naiseudenpolkuun sekä aktiivinen osallisuus ilmenivät ensimmäisenä kaikista aineistoista: adjektiivilistan positiivisesti kuvailevat adjektiivit kertautuivat useammin kuin negatiiviset, havainnointipohjien merkinnöistä huokui ryhmäläisten kiinnostuneisuus Naiseudenpolusta ja aktiivinen osallistuminen teemojen eri tehtävissä ja keskusteluissa. Näin ollen ensimmäiseksi teemaksi nousi osallistuva ja positiivinen vaikuttuneisuus, joka käsittää kaiken positiivisesti latautuneen energian, joka polulla oli kosketeltavissa, sekä harjoitteisiin innolla tarrautuneet yksilöt. Positiivisuudella tarkoitetaan kaikkia niitä kokemuksia ja tunteita, joita kävijöille heräsi polun aikana, ja jotka jollain tavalla muuttivat tai muovasivat heidän tapaansa nähdä ja kokea naiseus ja sen eri ulottuvuudet. Osallisuutta puolestaan oli harjoitteiden suorittaminen ja/tai keskustelujen käyminen muiden polkua kiertävien tai ohjaajien kanssa.

”Tunnen itseni nyt jotenki voimakkaammaksi. Ja sillain vahvaksi. Naiseksi.” Yksilön kommentti.

”No ei me (miehet) teitä (naisia) ainakaan tuohon muottiin olla laittamassa!” Polulla vierailleen pojan kommentti mediahuoneen herättämänä.

”Mediahuoneella selkeä vaikutus tyttöihin. Herätti paljon keskustelua: miksi vaadin itseltäni liikaa, miksen arvosta sitä mitä olen. Kaikki tytöt osallistuivat tehtävään ja monet kertoivat purussa huoneen olleen yksi heihin eniten vaikuttavimmista. Ilmapiiiri avoin, rento ja hyvällä tavalla myös huvittunut.” Otteita yhden ryhmän havainnointipohjan muistiinpanoista.

Analysoimme ja pohdimme näitä muotoja, jotka tässä teemassa kohosivat päärooliin. Positiivisuus ja osallisuus - miksi nämä kaksi olivat yleisimpiä piirteitä ja mistä ne johtuivat? Se, miksi polku vaikutti näihin yksilöihin ja ryhmiin positiivisesti, pohjautuu jokaisen kokijan omaan henkilökohtaiseen maailmaan, jota Naiseudenpolku jollain tavalla pääsi koskettamaan. Positiivinen vaikuttuneisuus voi juontaa juurensa tuottamiimme elämyksiin ja teemoihin, jotka onnistuivat herättämään yksilöissä ajatuksia, kyseenalaistusta, tai mitä tahansa muutosta, joka muokkasi kiertäjän tapaa nähdä itsensä tai naiseus arvostavammassa valossa. Keskinäiset keskustelut saattoivat myös luoda onnistumisen kokemuksia joillekin yksilöille. Kun ryhmästä löytyi keskustelutovereita, joiden kanssa saatiin aikaiseksi ajatustenvaihtoa, saattoi positiivisuuden tunne kasvaa nimenomaan näistä dialogeista. Seuraavassa ote kahden tytön välisestä keskustelusta kasvu ja kehitys huoneessa.

Tyttö 1: *”Toi raskaana olevan naisen kuva on niin ihana. Tommosen miekin haluan. Ja ton perheen tietty sit tuolla myöhemmissä kuvissa”.*

Tyttö 2: *”Nää kuvat saa kyllä miettimään, että millaisen polun sitä itelleen oikein rakentaisi. Nää asiat on kauniita ja ihania, mutta haluunko mie just näitä? En tiiä. Toisaalta haluan mun Naiseudenpolkuni olevan just*

tällainen, mutta sit mietin, että miksi haluaisin? Onko se mun oma ajatus vai jostain valmiista toimintakansiosta esiin kaivettu?”

Tyttö 1: ”No hei, niinpä! Mieki oon jotenki aina aatellu, että lapset kuuluu mun polkuun. Mutta sillain, et hei, miksi? Toisaalta oon nyt vielä liian nuorikin hankkimaan lapsia, mut jotenki tuntuu myös, että mun ”kuuluu” ja ”pitää” niitä hankkia. Toisaalta haluaa ja toivoo niitä, mut silti samalla on sellanen olo, et se on joku ns. pakko juttu”.

Edellä kuvatusta keskustelusta voidaan tehdä johtopäätöksiä siitä, kuinka kahden tytön välinen keskustelu auttoi toista tyttöä oivaltamaan uutta ja käsittelemään tulevaisuuteen ripustettuja mielikuvia. Nämä oivallukset tyttö myös koki mielekkäiksi, tervetulleiksi näkemyksiksi, joiden avulla hän saattaa rakentaa tulevan elämänsä enemmän oman näköisekseen, eikä valmiiden mielikuvien rekonstruktioiksi. Keskustelu oli tämän oivalluksen sytyke. Mikäli ryhmästä itsestään ei olisi löytynyt jutun juurta jatkavia, olisi meidän ohjaajien rooli keskustelutoverina korostunut.

Pohdimme syitä myös osallisuuteen: mitkä tekijät vaikuttivat ihmisten osallistumiskynnykseen Naiseudenpolulla. Huomasimme, että aktiivista osallisuutta ilmentäneet yksilöt hakivat selkeästi enemmän uutta tietoa ja kokemuksia omanlaisensa naiseuden hahmottamiseen. Näin ollen heidän voidaan olettaa olleen jo ennakkoon orientoituneita tuleviin elämyksiin, keskusteluihin ja tehtäviin polulla. Tämä tiedonjano ilmeni ympäristön jatkuvana tutkimisena, kyselemisenä, kyseenalaistamisena ja harjoitteisiin paneutumisena. Rohkaisimme, provosoivat rekvisiitat ja matalan kynnyksen tehtävät saattoivat osaltaan helpottaa osallistumisen kynnystä näille tytöille, jotka olivat jo valmiiksi innostuneita. Osallistuminen saattoi myös johtua yksilöiden omista henkilökohtaisista elämäntilanteista, jotka ristesivät polkujen teemojen kanssa, jolloin osallistuminen oli luontevampaa. Myös hyvän yhteishengen omaavien ryhmien yksilöt olivat selkeästi aktiivisempia toimimaan, kuin sellaiset, joissa ryhmän jäsenet olivat keskenään tuntemattomia. Avautuminen onkin usein helpompaa tutussa ilmapiirissä. Yksi tytöistä sanoikin purku-huoneessa: *”Jos nää tyypit ois mun joitain hyvii kavereit, ni sit ois in uskaltanu enemmän.”* Näin ollen myös ryhmällä oli iso merkitys yksilöiden

osallistumisen tasoon. Aktiivisesti osallistuvien yksilöiden kanssa käytiin paljon pohtivia keskusteluja naiseudesta ja siihen liittyvistä oletuksista, joissa myös ilmeni selkeää tiedonhaluisuutta. Seuraavassa esimerkkidialogi, joka käytiin Media-huoneessa tehtävän ”mitä ajatuksia kuvat sinussa herättävät” parissa.

Tyttö: ”Mie toivoin, että täällä ois tällasia tehtäviä, jotka sais miettimään. Jess! Ja tää oli kyl sillain jännä, kun, en oo ennen sillain aatellu ees, että miltä musta tuntuu ja mitä aattelen, kun nään näitä kuvia ja mainoksia. Kateus ja kadehdinta oli päällimmäisiä ajatuksia. Sillain et, oisipa minäki”.

Ohjaaja: ”Miksi toivoit tällaisia tehtäviä ja mikä sitä kateutta herättää?”

Tyttö: ”Apua! No siis, että heräis just tällain huomaamaan uusia asioita. Mietin itekki, että miksi kadehdin, kun ei oo mitään kadehtimisen arvosta. Onko se joku arvo, et on laiha ja kaunis. Et silloin sulla on kaikki hyvin. Eihän siinä ole mitään järkeä.”.

Keskustelusta voidaan havaita, että osallistuminen annettuun tehtävään antoi ensimmäiselle tytölle uusia näkökulmia ja hän oli toivonutkin polun herättelevän häntä ajattelemaan. Hänellä oli ollut selkeä toive siitä, mitä Naiseudenpolku voisi tarjota hänelle ja osallistuminen tehtävään täydensi toivetta. Tyttö myös kiersi huoneessa kauan, silmäili ja tutki ympäristöään ennen kuin antoi vastauksensa, mikä oli tyypillistä aktiivisesti osallistuvilla tytöillä.

Positiivisen vaikuttuneisuus saa rinnalleen passiivisen latauksen. Tämän teeman alle kuuluu kaikki passiivinen toiminta, joka näkyi ryhmän hankalana johdatteluna polun tapahtumiin. Kierrättäjän oli näissä tapauksissa vaikea saada ryhmä mukaan keskusteluihin tai houkuteltua harjoitteisiin, ja polulla vietetty aika koostui lähinnä ohjaajan yksinpuhelusta ja innostamisesta. Ilmapiiri näissä passiivisen latauksen teemoihin kuuluvissa ryhmissä oli kaikesta huolimatta samankaltainen, kuin positiivisen vaikuttavuuden teemassa eli myönteinen ja saatu palaute purkutilassa oli pääasiallisesti positiivista uusien oppien ja kokemusten myötä. Nämä tekijät korostuivat parhaiten havainnointipohjien muistiinpanoista sekä kyselylomakkeista, joissa tapahtumaa kohtaan osoitettiin kiinnostuneisuutta, mutta samalla epäröitiin omaa osallistumista polkuun.

”Vaikuttaa tärkeältä, mutta en tiedä osallistuisinko itse tapahtumaan. Sopisi ehkä nuoremmille.” Yksilön kommentti kyselylomakkeessa.

”Ryhmä oli todella haasteellinen vetää. Tytöt eivät selkeästikään uskaltaneet toimimaan ja puhumaan. Kaksi tyttöä juttelivat keskenään läpi polun, mutta hiljentyivät jos heiltä kysyttiin ajatuksia tai omia kokemuksia. Kaikki ryhmäläiset kuitenkin yllättivät ja antoivat positiiviset palautteet Naiseudenpolun kokonaisuudesta ja ryhmä poistui iloisina. Uuden oppiminen, tärkeys, mielekkyys ja hieno toteutus olivat toistuvia palautteita.” Otteita yhden ryhmän havainnointipohjan muistiinpanoista.

Osallistumattomuutta voidaan tarkastella useista eri kantimista. Voidaan pohtia, vaikuttiko esimerkiksi tapamme ohjata ryhmää siihen, että osallistumista polun toimintoihin ei tapahtunut. Puhuimmeko liian nopeasti, annoimmeko liian vähän aikaa pohdintaan, emmekö innostaneet tarpeeksi tai olimmeko suunnitelleet polun liian vaikeaksi? Voi myös olla, että kyse oli yksilön omista tavoista oppia, tutkia ja nähdä uutta, jotka eivät saaneet toteutumismahdollisuutta polulta. Polun teemat ja harjoitteet saattoivat olla myös sellaisia vaikuttajia, jotka joidenkin yksilöiden kohdalla eivät toimineet osallistumista edistävinä, vaikka ne oli tarkoitettu siihen. Toisaalta, kaikki eivät halua puhua, saati sitten käsitellä naiseutta ja sen haasteita omista henkilökohtaisista syistään, mikä on täysin ymmärrettävää. Tulosten pohjalta voidaan kuitenkin piirtää johtopäätös siitä, että osallistuminen ei ollut edellytys polun positiivisille vaikutteille. Myös pelkän ns. kuuntelijan roolissa olleet, passiiviset toiminnan ryhmät tunsivat Naiseudenpolun toimivaksi tavaksi käsitellä tyttöyttä ja naiseksi kasvamisen haasteita.

Kolmanneksi teemaksi muodostui neutraali kokonaisuus. Tällaiset tapaukset olivat kahden edellä mainitun teeman ohella yleisimpiä esiintyvyydessään. Neutraalissa kokonaisuudessa ryhmä tai yksilö ei osoittanut näkyvää innostuneisuutta eikä myöskään ahdistuneisuutta Naiseudenpolkua kohtaan

eikä ryhmä tai sen yksilöt nostaneet esiin, niin Naiseudenpolun aikana, kuin purussakaan kommentteja, jotka olisivat kertoneet mitään heidän kokemuksistaan. Joitain tilanteita oli myös vaikea tulkita – tarkoitettiinko joku kommentti nähtäväksi myönteisesti vai kielteisesti. Neutraalin kokonaisuuden edustajia ilmeni etenkin havainnointiaineistoissa, mutta myös jonkin verran kyselylomakkeissa, joissa oli paljon tyhjiä, vastaamattomia kohtia tai toistuvia avointen kysymysten ”emmä tiiä” vastauksia.

”Kolmen tytön ryhmä ja oli vaikeaa saada selvää, olivatko innostuneita tai edes kiinnostuneita polusta. He osallistuivat harjoitteisiin ja keskustelivatkin ajoittain lähinnä keskenään, mutta mitään kipinää tai tylsistymistä ei ollut havaittavissa. Ryhmän ilmapiiri oli selkeästi varautunut ja tytöt taisivat olla hyvin ujoja. Palautteessa tytöt halusivat jättää suulliset kommentit kertomatta ja antoivat vain adjektiivilistat palautelaatikkoon. Ei paljon kirjoitettavaa” Oteita yhden ryhmän havainnointipohjan muistiinpanoista.

Ohjaaja: ”Haluaisitko kertoa, mitä kirjoitit lappuun tai mitä ajatuksia sinulle heräsi” Tyttö: ”Emmä tiiä, en varmaankaan.” Ohjaaja: ”No haluaisiko joku muu kertoa?” Syvä, vaivaantunut hiljaisuus, jossa tytöt vilkuilevat toisiaan, mutta kukaan ei sano mitään. Ote yhden ryhmän havainnointipohjan keskustelusta ja muistiinpanosta.

Miksi neutraalisuus puolestaan ilmeni näin vahvana ilmiönä polulla? Sille voidaan löytää samoja perusteluja kuin passiivisuudellekin: aihe ei herättänyt kutsumusta, meidän ohjaajien toimintatavat eivät ristenneet heidän toimintamalliensa kanssa, ryhmän jäsenet olivat tuntemattomia tai ryhmädynamiikkaa ei ollut. Neutraalisuudelle voidaan hakea myös syytä, ainakin meille, hyvin tutuksi tulleesta nuorten toimintavasta, jossa haetaan muilta ryhmäläisiltä suhtautumismalleja meneillä olevaan toimintaan. Tällöin kuljetaan massan mukana, toimitaan ohjeiden mukaan, mutta ei ilmaista minkäänlaisia viitteitä toiminnan mielekkyydestä tai epämiellyttävyydestä, jos ryhmän muutkaan jäsenet eivät sitä tee. Olemme havainneet kyseisen tavan muissakin

töissä nuorten parissa ja pohtineet sille syitä. Oletamme, että nuoret tällaisessa ryhmässä ovat suuren ryhmäpaineen alla ja alituisen tarkkailevat toisiaan, miten toimintaan ja tilanteeseen tulee suhtautua. Kun kukaan ei näytä mielipidettään siitä, onko toiminta kivaa vai jotain aivan muuta, pysyvät nuoret mahdollisimman sitoutumattomina. Näin ollen he voivat olla myöhemmin yhtä mieltä valtavirran kanssa ja eivät tule nolanneeksi itseään.

Kuten jo luvussa kolme tarkasteltiin teorian kautta sukupuoliherkän nuorisotyön tärkeyttä, voidaan näiden edellä mainittujen teemojen kautta hahmottaa tyttötyön ja Naiseudenpolun tärkeyttä. Nuoret näyttävät tarvitsevan luotettavien aikuisten läsnäoloa, tukea ja ohjausta itsestään välittämiseen kasvamisen eri kynnyksillä, mutta myös vertaisryhmien ja ryhmien kannustusta oman naiseudenpolkunsa luomiseen. Naiseudenpolun eri teemat pyrkivät herättämään ajatuksia tytöistä itsestään, muista ihmisistä sekä ympäröivästä maailmasta ja auttaa heitä hahmottamaan, mitä naiseus itselle merkitsee ja minkälaista naiseutta he itse ajavat takaa. Näissä kolmessa teemassa nousi keskeisesti esiin uskallus osallistua ja ottaa kantaa sekä keskustelun ja vuorovaikuttamisen tärkeys. Näiden taitojen oppiminen on mielestämme olennaisessa roolissa, kun lähdetään rakentamaan kultaista keskitietä kohti omanlaista naiseutta, joka onkin yksi sukupuolisensitiivisen tyttötyön päätavoitteista.

5.4.2 Tyypittelyn kautta aurinkoisia, uskaltavia ja innottomia tyyppejä

Tyypittely on perinteinen tapa ryhmitellä aineistoa sen samankaltaisuuksien kautta. Analysointia voidaan tyypittelyn kautta myös jatkaa syvemmälle, jolloin aineisto esitetään erilaisten tyyppien avulla, jolloin voidaan etsiä vallitsevien yleispiirteiden lisäksi myös poikkeavuuksia. (Mt., 2005, 181.) Tyypittelyllä haetaan syvempää hahmotusta siitä, millaisia yksilöitä polulta löytyi, ja mitä polku heille tarjosi. Tyypittelyn kautta etsitään myös kehityskohtia, jotta polku toimisi mahdollisimman monille tyypeille ja, jotta mallinnuskapasiteetti löytyisi.

Tarkastelemme myös tyyppitasolla täytyykö sukupuolisensitiivisyyttä kuvaavat piirteet. Tyypit muotoiltiin eri aineistoista ilmenevien samankaltaisuuksien yhteenvetojen kautta, jolloin se edustaa kaikkia kävijöitä - niin ryhmiä kuin yksilöitäkin, niin miehiä kuin naisia, niin nuoria kuin vanhojakin. Jokainen tyyppi sai oman nimen, jonka jälkeen luotiin kyseistä tyyppiä aineistopohjaisesti luonnehtiva tarina.

1. Tyyppi: Neiti Alati Aktiivinen Aurinko

Neiti Alati Aktiivinen Aurinko saapui Naiseudenpolulle hymyilevänä ja uusia kokemuksia janoavana kokonaisuutena. Hän kyseli paljon jo ennen polulle pääsyään ja haki katseillaan ympäristöstään tietoa. Harjoitteissa ja keskusteluissa neiti Alati Aktiivinen Aurinko oli mukana omilla elämäkokemuksillaan ja mielipiteillään sekä keskustelutti muiden suista nousevia kommentteja ja kyseenalaisti monia naiseuteen kohdistuvia olettamuksia. Hänen innokkuuteensa tarttui helposti muihin samassa tilassa velloviin ja tempaisi heidät mukaansa keskusteluihin. Lopussa neiti Alati Aktiivinen Aurinko kertoi silmät säteillen, kuinka vakaasti hän vahvistui, positiivisesti provosoitui ja itseään arvostavammaksi muotoutui. Kiitoksia, sydämiä sekä positiivista valoa hehkuvia adjektiivejä löytyi neiti Alati Aktiivisen Auringon palautteista.

2. Tyyppi: Neiti Innostuisin Jos Uskaltais.

Kun Tyttöjen Talon ovi avautui neiti Innostuisin Jos Uskaltais kävelee seinän viertä pitkin paikalleen ja varautuneena kurkkii ympärillä huokuvaa odottavaa elämystä. Hän seuraa kanssa kulkijoitaan alati tarkkaillen ja heidän reaktioitaan odottaen. Hän oudoksuu vierustovereitaan, eikä uskalla antaa itsestään mitään muille. Välillä hymy kiipeää hänen huultensa pieliin ja olotilassa on tilkkanen innokkuutta, mutta se katoaa muiden passiivisen käyskentelyn alle. Neiti Innostuisin Jos Uskaltais ei osallistu annettuihin harjoitteisiin, mutta kuuntelee tarkkaavaisena muiden kommentteja ja ilmaisee ajatuksensa niistä kehonkielellään salaisesti kulmiaan kohauttaen tai kätensä rinnalleen ristien. Palautteessa hän hymyilee, kietoo silmillä suojana roikkuneet hiukset

ponihännälle ja kertoo Naiseudenpolun olleen: ”Ihan kiva.” Adjektiivilistalta löytyy sanoja: ”Tärkeä, Hauska, Vaikuttava ja Naisellinen.” Talolta lähtiessään neiti Innostuisin Jos Uskaltaisin katsoo suoraan silmiin kiittäessään ja kävelee huoneesta ulos – itsevarmempana.

3. Tyyppi: Neiti EVVK

Neiti EVVK astuu Talolle kertoen välittömästi mielipiteensä polusta: ”Ei vois vähempää kiinnostaa.” Hän on tullut jonkun ohjaajan, opettajan tai tukihenkilön pakotuksesta ja sen hän haluaa myös muiden tietävän. Kierroksen alkaessa neiti EVVK hiljentyy, sulkee itsensä käsiensä turvaan ja tuijottaa lattian pölyhiukkasten elämää. Hän kieltäytyy jyrkästi osallistumasta mihinkään ja jättää Naiseudenpolun kesken muutaman huoneen jälkeen. Neiti EVVK ei halua käsitellä aiheita naiseudesta ja ympyröi adjektiivilistasta sanat masentava, ahdistava, johdattelleva ja lapsellinen.

Kun halutaan luoda menetelmä, jolla pyritään saamaan kosketuspinta mahdollisimman moniin yksilöihin, on tärkeää tutkia, minkälaisia tyyppisiä menetelmällä voidaan tavoittaa. On myös olennaista tiedostaa heidän tarpeensa ja pyrittävä kehittämään menetelmää siten, että se tyydyttää näiden tyyppien tarpeet vastaisuudessa yhtä hyvin tai jopa paremmin. Nämä kolme tyyppiä luotiin kuvaamaan aineistojen kautta erottuneita samankaltaisia tapauksia. Sitä, minkälaisia piirteitä ihmisillä esiintyi, miten he elivät elämystä ja kuinka he vastaanottivat Naiseudenpolun. Emme valinneet tyypittelyyn pelkästään yleisimmin toistuneita tapauksia, vaan myös poikkeuksia, josta tyyppi 3. on hyvä esimerkki.

Neiti Alati Aktiivinen Aurinko sai polusta sellaisenaan kaiken tarkoituksenomaisen irti omalla innostuneella aktiivisuudellaan ja sitä ruokkivilla teemoilla, tehtävillä ja keskusteluilla. Hän oppi arvostamaan itseään naisena, kyseenalaistamaan ympäristöään ja hänen tietoisuutensa omasta sukupuolestaan kasvoi. Kyseisen Neidin voidaankin sanoa olevan sukupuolisensitiivisen tyttötyön hedelmä, jossa kulminoituu kaikki se, jota

Naiseudenpolulla haluttiin tuoda tietoisuuteen. Häntä voidaankin kuvata polun ihannekävijäksi, jota Naiseudenpolku tässä muodossaan palvelee parhaiten.

Neiti Innostuisin Jos Uskaltaisain sai myös joitain oivaltamisen kokemuksia itsestään. Hän jopa rohkaistui sitomaan silmillä, kasvojen suojina roikkuneet hiukset ponihännälle, joka kuvastaa sitä vahvistunutta itseluottamusta, jota hän polulla kartutti. Itsensä hyväksyminen onkin tärkeä osa sukupuoliherkkää tyttötyötä, ja tämä pieni ele, oli suuri saavutus Naiseudenpolulle. Saavuttaakseen lisää näitä oivalluksia itsestään ja naiseudesta hän tarvitsisi ehkä pienemmän tai tutumman ryhmän, jossa hänen kynnyksensä ottaa osaa olisi matalampi. Näin ollen polulle ilmoittautumistapaa olisi kehitettävä, jotta myös ystäväpiirien olisi helpompi ilmoittautua polulle. Isot ryhmät pyrittiinkin pilkkomaan noin kymmenhenkiseksi, mutta voi olla, että vielä pienemmät, jopa vain viiden hengen ryhmät olisivat antaneet enemmän mahdollisuuksia myös näille ujoikoille yksilöille. Tämä on tärkeä seikka huomioitavaksi vastaisuudessa. Pienempien ryhmäkokojen lisäksi elämystä saattaisi helpottaa apuohjaajien määrän lisääminen ryhmiin. Tällöin eri ohjaajat pystyisivät paremmin rohkaisemaan ja nostattamaan halua osallistua tai keskustella, vaikka vain ohjaajan kanssa kahden kesken. Kun on ensin avauduttu ohjaajalle, voi yksilö tämän tukemana uskaltautua jakamaan ajatuksen myös muille ryhmäläisille ja tunne omasta merkityksellisyydestään kasvaa. Tähän rohkaisuun ja kannatteluun on ohjaajien syytä paneutua ja valmistautua Naiseudenpolkua tulevaisuudessa mallinnettaessa. Omien mielipiteiden ilmaisukyky on tekijä, jonka näemme merkittäväksi osaksi eheää naiskuvaa, ja siksi haluamme panostaa siihen, että vastaisuudessa Naiseudenpolulla jokaiselle tarjoutuu siihen mahdollisuus.

Neiti EVVK edustaa tyyppinä haasteellisinta polun kävijäkuntaa. Miten luoda luottamusta, innostuneisuutta ja rakennuspalikoita omanlaiseen naiseuteen, jos aihe ei kiinnosta lainkaan ja läsnäolokin johtuu jonkun muun tahon vaikutuksesta? Naiseudenpolun ulkoasusta luotiin vaaleanpunaisen, hyvin naisellisen, korkokenkiä, aikakausilehtiä ja värejä tulvillaan olevan kokonaisuuden, joka saattoi olla joillekin liikaa ja aiheuttaa ahdistuneisuutta, kun omaa samaistumispintaa polun ulosannistakaan ei omaan maailmaan

löytynyt. Vastaisuudessa on hyvä pohtia, millaisen ensivaikutelman polun yleisilme antaa: voiko se yhtä hyvin olla maastokuvioita, pääkalloja ja tummia sävyjä? Voi myös olla, että omissa mielenmaisemissa saattaa olla liiankin samanlaisia kokemuksia esimerkiksi mustan huoneen yksinäisyys ja syrjäytyneisyys teeman kanssa, jolloin polku saattelee tunteet ja kokemukset liian vahvoina pintaan. On muistettava, että polun kaltaisista tapahtumista, on aina päästävä pois näin halutessa, mutta tällöin on myös hyvä varautua tarjoamaan aikuisen tukea, mikäli tilanne näyttää sitä vaativan. Neiti EVVK:n tyylisten tyyppien kanssa on ehkä hyvä keskustella heti alkuun polun tavoitteista ja sisällöistä, mikäli negatiivinen suhtautuminen on jo etukäteen tiedossa. Tyyppitasolla Neiti EVVK ei saa polusta tässä muodossaan paljoakaan irti ja näin ollen sukupuoliherkkätyö ei onnistu hänen kohdallaan.

5.5 Onnistuneesti osallistavaa vaikuttavuutta

Tematisoinnin ja tyypittelun kautta saatiin luotua kolme erilaista teemaa ja tyyppiä, jotka luonnehtivat kerättyjen aineistojen sisältöjä. Kun vertaillaan näitä kahta analyysimenetelmää koodauksen ja kvantifioinnin kautta saatuihin tuloksiin, voidaan todeta, että niistä löytyy sängen paljon samoja piirteitä. Myönteisyys ja aktiivisuus, myönteisyys ja passiivisuus, passiivisuus ja negatiivisuus ovat avainpareja kaikissa analyyseissä. Voidaan siis todeta, että Naiseudenpolku on vaikuttanut hyvin moniulotteisesti polulla vierailleiden tyttöjen maailmaan. Polun kiertäneet ovat saaneet monenlaisia kokemuksia ja elämyksen osallisuudesta Naiseudenpolun kaltaisessa toiminnassa. Myös polun elämyksellisyys, osallisuus sekä teemat ja niihin liittyneet tavoitteet, joita kuvasimme luvussa 3. ja 4., toteutuivat sängen hyvin.

Aineistojen perusteella Naiseudenpolun toimivuudesta voidaan vetää seuraavanlaisia johtopäätöksiä: Naiseudenpolku tarjosi tärkeitä ja mielenkiintoisia elementtejä naiseksi kasvamisen haasteiden kohtaamista varten, mikä välittyi teemojen ja tyypittelyjen kautta ilmenevinä positiivisina

kuvailuina polun kiertäneiden kokemista elämyksistä. Heidän havainnoinnistaan välittyi kuva naiseuden käsitteen ymmärtämisestä ja omanlaisensa polun rakentamisen halun lisääntymisestä Naiseudenpolun aikana. Polun eri teemat vastasivat toivottuja sisältöjä ja toteutustavoissa oli huomioitu kyselylomakkeista pilkistävät toiveet lyhytelokuvan, valokuvien ja ryhmäkeskusteluiden käytöstä. Näin ollen polku vastasi paikalliseen tarpeeseen ja otti huomioon Kuopiolaisten tyttöjen toiveet siitä, mitä aiheita polulla tulisi käsitellä ja miten. Teemoista ja tyypeistä nousseet erilaiset kuvaukset polun kokemusmaailmasta antoivat osviittaa siitä, että odotetut, polulta löytyneet aktivoivat harjoitteet, kokempohjaiset ja teemaa elävöittävät keskustelut sekä mahdollisuus teemojen itsenäiseen tutkiskeluun katsottiin myös onnistuneiksi toteutuksiksi.. Niiden kautta mahdollistui esimerkiksi uuden tiedon synty tytöltä tytölle periaatteella, omien itselleen asetettujen oletusten olemassaolon tunnistaminen, itsetunnon kohoaminen, rohkaistuminen ja positiivinen provosoituminen.

Osallisuuden tärkeys korostui, mutta se ei kuitenkaan ollut uusien näkökulmien synnyn edellyttäjä. Naiseudenpolku ei onnistunut tavoittamaan kaikkia polulla kiertäneitä, sillä polun sisällöt ja toteutus eivät välttämättä toimineet kaikkien yksilöiden kohdalla. Polku saattoi olla monille turhan naisellinen ja liikaa itse- ja naistietoista naista ylistävä, mikä ei tuntunut omalta jutulta muutamille polulla käyneille. Tässä onkin polun suurin kehittämisen tarve tulevaisuutta ajatellen.

Näiden edellä mainittujen huomioiden myötä voidaan tehdä tulkinta, että Naiseudenpolku toimii elämyksellisenä ja osallistavana sukupuolisensitiivisenä menetelmänä tyttötyössä onnistuneesti. Se palvelee monenlaisia oppijoita moniulotteisilla lähestymistavoillaan ja tarjoaa uuden tiedon oivaltamisen ja itsensä tutkiskelun mahdollisuuden. Sen tuottamat elämykset ovat pääasiallisesti myönteisesti vaikuttavia ja ne herättävät tietoisuutta itsestä, ympäröivästä maailmasta ja sen vaikutuksista itseän. Tutkimuksen teoriaosiossa kuvataan sukupuoliherkän työotteen keskeisimpiä kulmakiviä ja tulkintojen perusteella Naiseudenpolun voidaan katsoa täyttävän niitä tavoitteita sangen määrätietoisesti. Kun polun kiertäjille mahdollistettiin onnistunut eli positiivisesti vaikuttava elämys Naiseudenpolulla, tuettiin samalla heidän kasvuaan kohti tietoisempaa naiseutta. Yhteiskunnan virittämät oletusarvot

seksuaalisuudesta, kasvusta ja kehityksestä, syrjäytymisestä, suhtautumisesta mediaan ja muihin kulttuureihin eivät jää tiedostamatta, vaan yksilö pystyy käsittelemään niitä ja poimimaan sieltä ne asiat, joiden hän haluaa olevan merkityksellisiä omassa elämässään.

Tällaisten tulkintojen ollessa kivijalkana, voidaan pohtia Naiseudenpolun sovellettavuutta, joka on olennainen seikka tutkimuksen merkityksellisyyden kannalta. Jos Kuopion alueelta saadaan jo näinkin selkeästi positiivisesti yksilöihin vaikuttaneita saavutuksia, voidaan olettaa Naiseudenpolulla olevan erinomaiset mallintamismahdollisuudet myös esimerkiksi valtakunnallisella tasolla. Kuten sivulla 18 kirjoitamme Naskalin tulkintoihin viitaten, on olennaista huomata muuttuneen tyttöyden nykyinen luonne ja sitä kautta kehittää uutta tuttujen nuorisotyön ja –kasvatuksen menetelmien rinnalle. Naiseudenpolku pyrkii menetelmänä huomaamaan nämä muuttuneet tarpeet ja muuntautumaan tarvittavien toiveiden tasolle.

Polun luonne ja sen tarjoamat sisällöt ovat hyvin muunneltavissa paikallisille tasoille, jotta jokaisella sitä soveltavalla on mahdollisuus työstää siitä itsensä, omien naisnäkökulmiensa ja paikallisten tarpeiden kohtaamispaikka. Sivulla 16 kerrotaan koulujen ja nuorisotyön piirin sukupuolittuneista käytännöistä, jotka osaltaan määrittelevät tyttöjen tapaa olla ja ilmaista itseään. Tästä syystä Naiseudenpolku olisi erinomainen menetelmä myös koulujen ja eri nuorisotyön kenttien käyttöön, jolloin naiseutta voitaisiin tarkastella uusin kiikarein ja osallistavilla välineillä. Erilaiset järjestöt, jotka toimivat tiiviisti nuorten ja etenkin nuorten naisten parissa voivat hyötyä Naiseudenpolusta uutena toimintamenetelmänä. Tällaisia järjestöjä ovat esimerkiksi Mannerheimin Lastensuojeluliitto, joka pyrkii tukemaan lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä tasapainoisiksi ihmisiksi, NNKY, joka puolestaan on täysin tyttöjen ja naisten rohkaisemiseen ja tasa-arvon luomiseen tähtäävä järjestö sekä Suomen Punainen Risti, joka on yksi Suomen nuorten tukipilareista kriisi- ja seksuaaliterveystoiminnallaan. Muun muassa näiden eri toimijoiden keskuudessa Naiseudenpolun merkittävyys sukupuolisensitiivisenä työmuotona pääsee oikeuksiinsa ja samalla tukee toimijoiden omia periaatteita ja työmuotoja tukea nuoria naisia.

5.6 Kysymysmerkkejä eettisyydestä

Tutkijan on aina sisäistettävä myös tutkimukseensa liittyvät kysymykset sen eettisyydestä - kuinka kerätä tutkimusaineistoa ja kuinka sitä tullaan käyttämään. Näiden kysymysmerkkien kautta voidaan myös palata lähtöpisteeseen: mikä on tutkimuksen tavoite? Eettisten ongelmien tunnistaminen vaatii ammattitaitoa, ammattietiikan tuntemusta ja herkkyyttä ongelmakohtien tunnistamiseen. Tutkijan on aina tiedettävä, mitä hän tekee. (Eskola & Suoranta 2005, 59.)

Yksi eettisistä perushuomioista on tutkittavan mahdollisen hyödyn tai haitan saaminen tutkimusprosessista. Miten anonymiteetti säilytetään, luottamuksellisuus turvataan ja harhaan johtamisen vaihtoehto minimoidaan? Voidaan myös miettiä, onko tutkimus niin tarpeellinen, että mahdolliset seuraamukset ovat saatujen tutkimustulosten arvoiset? Onko oikein ajaa koehenkilöt esimerkiksi emotionaalisesti herkkään tilaan ja ehkä järkyttääkin heitä, vain jotta saadaan tutkijoiden kannalta tärkeää tietoa? (Mt., 2005, 59.) Tutkimuksen aineistoa kerättiin Naiseudenpolun merkityksestä tiedottaen, sekä vahvan anonymiteetin säilyttämisen suojassa, sillä ainoa käytetty henkilötieto oli tutkittavan/havainnoitavan ikä. Näin ollen henkilöt tiesivät Naiseudenpolun tarkoitusperät sekä intressit ja tämän lisäksi tutkittavien tunnistaminen tutkimuksen aineistosta olisi ollut mahdotonta vähäisten tietojen kautta.

Naiseudenpolulla teemoissa ja toteutuksissa oli myös useita sellaisia piirteitä, jotka saattoivat herkästi synnyttää voimakkaita emootioita polulla kiertävissä ihmisissä. Tiedostimme tämän ja pyrimme havainnoimaan ryhmää myös tästä näkökulmasta ja mahdollistamaan jokaiseen ryhmään vähintään kaksi silmäparia. Näin ollen vaikeissa tilanteissa olisi toinen ohjaajista pystynyt tarttumaan tunteeseen ja tarvittaessa siirtymään pois yhdessä polun taivaltajan kanssa. Naiseudenpolun lopuksi pidettävä purku oli myös näiden väkevien tunteiden avaamisen mahdollistaja. Panostimme polulla siis pelkän tutkimukselle olennaisen havainnointiaineiston lisäksi myös kävijöiden hyvinvointiin ja, mikäli olisi ollut tarpeellista, myös jälkihuoltoon.

Vaikka tutkimusluvan saaminen Kuopion Tyttöjen Talolta oli jo etukäteen sovittu, ei tutkimuksen tekeminen ja aineiston keruu tai niistä tiedottaminen Talolla kuitenkaan olleet itsestäänselvyksiä. Oli otettava huomioon myös Talolla kävijöiden ja Naiseudenpolulle ilmoittautuneiden näkökulma. Halusivatko he olla osallisina tutkimuksessa? Kyselylomakkeita käytettäessä oli järkevää ja helppoa kertoa, mistä oli kysymys ja mitä lomakkeiden avulla työiltä haluttiin saada selville. Adjektiivilistat sekä havainnoinnit suoritettiin kuitenkin kertomatta suoraan, mitä varten listat olivat ja että polulla suoritettaisiin kävijöiden toimintaan suunnattua havainnointia. Kerroimme toki, että Naiseudenpolku oli opinnäytetyömme kulmakivi, mutta koimme, että havainnoinnista ja adjektiivilistojen luonteesta tiedottaminen olisi saattanut muuttaa kävijöiden käytöstä, sensuroida kommentteja tai lakastuttaa kritiikkiä. Tässä kohden kohtaammekin uuden eettisen kysymyksen. Olisiko tutkittaville täytynyt kertoa heidän osallisuudestaan Naiseudenpolun toimivuutta käsittelevässä tutkimuksessamme? Eskola ja Suoranta (2005, 53) toteavat, että raja voidaan piirtää vapaaehtoisuuden raameihin. Siihen asti, kun toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen, kukaan ole pakotettuna yhteistyöhön tai, että tutkimukseen osallistuminen olisi edellytys jollekin, kuljetaan vielä eettisesti hyväksytyssä ilmapiirissä.

Vaikka usein puhutaan tieteen riippumattomuudesta, on kuitenkin fakta, että monet tekijät ohjaavat tutkimusta ja sen luonnetta. Niin tutkimuksen toimeksiantaja, itse tutkija ja hänen oman motivaationsa lähteet, kuin myös tutkittavat tuottavat omat vaikutuspiirinsä tutkimuksen ympärille. Tutkija saattaakin kohdata tilanteita, joissa hän joutuu miettimään, miten hänen omat intressinsä vaikuttavat objektiivisuuteen. (Mt., 2005, 77.) Tutkijoiksi meillä oli poikkeuksellisen vahva osallisuus Naiseudenpolun toimintaan ja se varmasti muokkasi tapaamme havainnoida ja tulkita eri tapauksia. Tyttöjen Talon kanssa meillä oli yhtenevät intressit nähdä, kuinka toimiva kokonaisuus polusta muotoutuu, joten emme joutuneet painimaan esimerkiksi polun toteutuksen tai salassapitoasioiden parissa. Tämä oli työtä helpottava tekijä myös tulosten julkaisemisen kannalta. Tutkimustulokset onkin julkaistava niin, että kaikilla on

mahdollisuus päästä arvioimaan ja hyödyntämään tuloksia, näin myös tutkimuksen luotettavuus, sen validiteetti ja reliabiliteetti joutuvat koetukselle.

5.7 Lupaus luotettavuudesta

Tutkimuksen luotettavuutta voidaan tarkastella monista eri kantimista. Muun muassa sen siirrettävyyttä, totuudellisuutta, vahvistettavuutta ja uskottavuutta voidaan arvioida. Myös tutkimuksessa käytettyjen mittareiden pätevyys ja luotettavuus on hyvä nostaa esiin. Tapaustutkimuksia on kritisoitu näytön puutteista, perustelemattomista johtopäätöksistä ja vajaasta aineiston analyyseistä. (Erikson & Koistinen 2005, 16). Haasteenamme on nyt osoittaa tutkimuksen huolellinen käsittely sekä todentaa antamamme lupaus tutkimuksen luotettavuudesta mahdollisimman moniulotteisesti.

Tutkimuksesta luotettavuus voidaan pirstaloida osasiin, joista ensimmäiseksi käsittelyyn nousee yleistettävyys. Kuinka hyvin tutkimusaineisto kuvaa tutkittua tapausta ja kuinka laajasti siitä voidaan soveltaa yleiskäsityksiä? Yleistystä ei ole mahdollista tehdä suoraan aineistosta, vaan sen analysoinnista avautuneista tulkinnoista. (Eskola & Suoranta 2006, 65–66.) Naiseudenpolusta saadut tulokset antavat viitekehyksen sen sovellettavuudesta ainakin Kuopion mittapuulle. Tutkittavien määrä ja selkeästi painottuneet tulokset mahdollistavat yleistettävyyden Kuopion kaupungin suhteen ja uskomme, että samoja tuloksia olisi saatu suuremmillakin otoksilla, jolloin vaikuttavuuden taso olisi säilynyt samansuuruisena. Otantamme sisälsi kuitenkin laajan kirjon yli 12-vuotiaita ja alle 90-vuotiaita Kuopiolaisia naisia sekä kourallisen miehiäkin, ja 126 osallistujasta yli puolet oli suoranaista kohderyhmäämme eli 12–28-vuotiaita nuoria naisia.

Totuudellisuutta voidaan arvioida Triangulaation avulla. Triangulaatiolla voidaan tarkoittaa neljää eri menetelmää: aineisto-, tutkija-, teoria- ja menetelmätriangulaatiota. Tällöin yksinkertaisesti ilmaistuna tarkoitetaan

erilaisten aineistojen, teorioiden, menetelmien ja/tai useiden tutkijoiden yhtäaikaista käyttöä tutkimuksessa. Triangulaatiossa on useita eri näkökulmia, joista tapausta voidaan tarkkailla ja näin ollen saadaan kattavampi luonnehdinta sekä minimoidaan luotettavuusvirheet. (Erikson & Koistinen 2005, 68–70.) Tutkimuksessa käytettiin ainakin kahta eri triangulaatiota – aineisto- ja tutkijatriangulaatiota. Meitä tutkijoita oli alusta alkaen, jokaisessa tutkimusvaiheessa, kaksin kappalein, jolloin saatiin ainakin kahdenlaista eri tulkintaa tapaukseen. Myös se, että samassa tilanteessa olevat, eli omaa opinnäytetyötään työstävät opiskelijatoverit arvostelivat tutkimusta ja antoivat sille kritiikkiä sen työstö vaiheessa, lisää työn luotettavuutta. Tämä onkin mielestämme erinomainen käytäntö, jota HUMAKin täytyy ehdottomasti jatkaa myös tulevaisuudessa. Aineistoa keräsimme kolmella eri menetelmällä, joista jokainen antoi ainutlaatuista informaatiota tutkimuskysymykseen vastausta etsittäessä. Oli olennaista keskittää aineiston keruu useisiin eri menetelmiin ja ajankohtiin, sillä ne täydensivät toinen toistaan erinomaisesti sekä maalasivat kuvaa Naiseudenpolusta jo ennen toteutusta, toteutuksen aikana, kuin myös sen jälkeen.

Aasin siltana edellisestä kappaleesta päästään arvioimaan tutkimuksessa käytettyjä mittareita. Kuinka niiden reliabiliteetti eli luotettavuus osoittaa sen, että käytetty mittari mittasi tutkittavaa muuttujaa, kuinka luotettavana sitä voidaan pitää ja miten johdonmukaisia saadut tulokset olivat. Näin ollen mittaustuloksen tulisi olla riippumaton tutkimuksen tekijästä – tuloksen on oltava sama mittaajasta riippumatta. Validiteetilla eli pätevyydellä puolestaan hahmotetaan mittarin toimivuutta mitattavan asian suhteen. Validiteetin toteutumista arpoessa voidaan esittää kysymys: mittaako esimerkiksi kyselylomake sitä asiaa, josta halutaan tietoa ja ymmärtääkö vastaaja kysymykset – ovatko kysymykset yksiselitteisiä? (Mäkelä 2006, 87).

Tutkimuksen mittareina toimivat kyselylomakkeet, havainnointi sekä adjektiivilistat. Adjektiivilistoissa huomasimme heti esimerkiksi sanan *johdatteleva* ongelmallisuuden. Kuinka vastaaja tämän sanan henkilökohtaisesti koki ja miten meidän oli tarkoitettu vastaus tulkittavan. Adjektiivilistat toimivat pääasiallisesti muutoin toimivina mittareina sille, miten Naiseudenpolku oli

kävijöiden keskuudessa koettu, eikä muita kaksijakoisia sanoja tunnistettu. Kyselylomakkeen tarkoituksena oli tuottaa tietoa siitä, mitä polulta toivottiin, mitä se voisi tytöille antaa ja miten siihen etukäteen suhtauduttiin. Kyselylomake antoi sängen kattavasti tietoa, mutta polun idean sisäistämisen puute rikkoi sen validiteettia. Kun kysyjä ei joko ymmärtänyt tai ei lukenut annettua infoa Naiseudenpolusta, oli myös kysymyksiin vastaaminen haastavaa. Niin adjektiivilistojen, kuin kyselylomakkeidenkaan suhteen ei ollut väliä, missä, milloin tai kuka ne tutkittaville jakoi. Vastaukset olisivat silti säilyneet samoina mittaustilanteesta riippumatta.

Havainnointi puolestaan tuottaa enemmän kysymyksiä pätevydestä ja luotettavuudesta. Meidän tutkijoiden omat kokemukset ja näkemykset saattoivat vaikuttaa havainnoitaviin muuttujiin ja joku toinen olisi saattanut tulkita tilanteen tai tapauksen eri tavoin. Tämän problematiikan helpottamiseksi loimme havainnointipohjan, jotta tietäisimme, millaisia tekijöitä olisi tärkeää tarkkailla ja mihin kiinnittää ryhmätilanteissa huomiota. Oma pätevytemme tarkkailijoina asettaa tekemämme havainnoinnin kyseenalaiselle jalustalle. Olimmeko tarpeeksi objektiivisia, hahmotimmeko kokonaisuuksia, muistimmeko näkymättömiä yksilöitä, ymmärsimmekö havainnoinnin tarkoituksen ja kuinka harjautuneita tehtävään olimme. Myönnettävä on, että havainnointimenetelmä oli meille molemmille uusi ja iso rooli ryhmien ohjaajina ei juuri helpottanut menetelmän haltuun ottamista. Pyrimme kuitenkin kirjallisuuden ja aiempien ohjaukokemusten siivittämisenä perehtymään tulevaan havainnointiin ja tietoisesti keskittämään motivaatiomme pelkästä ohjauksesta myös observointiin. Apua oli myös toisesta ns. apuohjaajasta, jonka antama panos helpotti myös keskittymistämme tulkintojen keräämiseen ryhmästä ja sen yksilöistä.

Laadullisen tutkimuksen aineistojen arvioinnissa voidaan huomio kiinnittää seuraaviin tekijöihin: aineiston yhteiskunnalliseen merkitykseen ja riittävyteen, analyysin kattavuuteen, arvioitavuuteen ja toistettavuuteen (Erikson & Koistinen 2005, 214). Aina ei voida etukäteen sanoa, mikä tutkimus on merkittävä ja mikä ei, mutta me olemme valmiita puolustamaan rakentamamme Naiseudenpolun tärkeyttä. Naiseudenpolun toimivuudesta saadut tulokset kuvantavat jo

tarpeeksi sen tärkeyttä, niin Kuopiossa, kuin tulevaisuuden mallintamisen kautta myös laajemmilla tasoilla. Laadullisessa tutkimuksessa on miltei mahdotonta myöskään laskea ennakolta riittävän aineiston kokoa. Saturaation kautta voidaan tarkkailla aineiston kylläntyneisyyttä analysoimalla ensin pienemmän aineiston ja sitten soveltaa vastauksia laajemmissa aineistoissa. Analyysin kattavuuden takaamiseksi on olennaista perustaa tulkinnat koko aineistoista, ei vaan sattumanvaraisista otannoista. (Mt., 2005, 215.) Naiseudenpolun aineiston kattavuutta tarkasteltaessa voidaan todeta, että aineistoa oli riittävästi, sillä analysoinnissa saturaatio tuli sangen nopeasti vastaan, emmekä saaneet aineistosta enää mitään uutta tietoa Naiseudenpolun toimivuuden suhteen. Tästä huolimatta kävimme lävitse kaiken aineiston, mitä olimme tutkimusta varten keränneet. Jotta lukija pystyy seuraamaan tutkijan matkaa aina aineiston keruusta analyysiin asti, tarvitaan selkeä selonteko tapahtumista sekä luonnehdinnat johtopäätöksistä. Nämä selvitykset parantavat tutkimuksen analyysin arvioitavuutta. Toistettavuus edellyttää puolestaan luokittelu- ja tulkintasääntöjen avaamista, jotta kuka tahansa toinen tutkija voi niiden avulla tehdä samat tulkinnat aineistosta. (Mt., 2005, 216.) Pyrimme todentamaan tutkimusmatkaamme mahdollisimman yksiselitteisesti läpi tiheimmänkin taulukkoviidakon, jotta lukijallemme hahmottuu luomamme taideteos täsmälleen samoissa väreissä, joissa me sen itse näemme.

Meidän oma persoonamme on mukana tutkimusmatkallamme ja se kurkistelee uteliaana tutkimuksen kaikissa vaiheissa. Olemme silti pyrkineet ja pystyneetkin säilyttämään neutraalin otteen löydöksiämme kohtaan. Olemme olleet tutkimuksessamme, niin näyttelijän kuin ohjaajankin roolissa eli olemme päässeet tutkimaan Naiseudenpolkua niin subjektiivisessa kuin objektiivisessä tutkijan takissa. Seisomme johtopäätöstemme takana ja allekirjoitamme kaiken kirjoittamamme.

6 YHTEENVETO

Tutkimuksemme lähestyy loppuaan ja on aika sitoa työn punaisen langan päät yhteen. Tutkimuskysymyksissä pyrimme selvittämään Naiseudenpolun luonnetta sukupuolisensitiivisenä menetelmänä tyttötyössä, sen toimivuutta osallistavana ja elämyksellisenä menetelmänä sekä sen mallinnuskapasiteettiä tyttötyön saralle. Tuloksista havaitsimme, että nämä kolme kysymystä ovat sangen riippuvaisia toisistaan. Jotta Naiseudenpolku olisi sukupuoliherkkä lähestymistapa naiseuden ja sen haasteiden kohtaamiseen, täytyy sen olla myös toimiva kokonaisuus, jotta sen kiertävät voivat elämyksen ja osallisuuden kautta oivaltaa omanlaisensa naiseuden. Mallinnuskapasiteetti puolestaan on riippuvainen sekä menetelmän toimivuudesta, että sukupuolisensitiivisen luonteen täyttymisestä, jotta polku olisi järkevää ja hyödyllistä mallintaa tyttötyön eri kentille.

Vastasimme tutkimuskysymyksiin onnistuneesti keskeisten tulosten nojautuen laatimiimme analyyseihin teemoittelun ja tyypittelyn pohjalta. Naiseudenpolku tarjosi kattavasti erilaisia teemoja käsitellä naiseutta. Näiden teemojen toteutusmallit onnistuivat tehtävässään herättää keskustelua, tuottaa uusia näkökulmia naiseuteen sekä opastaa kyseenalaistamaan vallitsevia naiseuden normeja. Polkulaisten väliset keskustelut nousivatkin yhdeksi tärkeimmäksi tuoreiden näkökulmien synnyttäjäksi. Naiseudenpolulla oli siis sangen selkeä sukupuolisensitiivinen ote. Naiseudenpolku oli yhtä aikaa sekä aktivoiva ja haastava, kuin myös omaa tilaa ja itsenäistä pohdiskelua tarjoava kokonaisuus, joka koettiin hyväksi tavaksi toimia. Ihmiset ovat yksilöitä, eivätkä kaikki koe osallistumista ja avautumista itselleen sopiviksi toimintamuodoiksi. Näin ollen polulta oli mahdollista kartuttaa tietoa ja näkemyksiä, vaikkei itse osallistunutkaan kaikkiin toimiin. Kaikkia polku ei pystynyt tässä mallissa saavuttamaan, sillä polku saattoi tuntua liiankin naiselliselta, johdattelevalta tai sen ajama sanoma ei vain löytänyt paikkaansa tällaisen kuulijan korvassa.

Polun soveltaminen ja hyödyntäminen vastaisuudessa tulkittiin kannattavaksi, sillä määrällisesti polku saavutti nuoret sekä heidän ajatusmaailmansa onnistuneesti ja luonnistui myös keskusteluttamaan niitä keskenään. Nämä tulokset on pyritty näkemään mahdollisimman objektiivisessa valossa, jotta meidän harras toiveemme Naiseudenpolun erinomaisesta toimivuudesta ei nousisi liikaa esiin. Haimmekin tietoisesti aineistosta myös vastakkainasettelua omien toiveidemme rinnalle. Emme voi unohtaa omia vaikutteitamme tutkimuksen tuloksiin, jotka pakostakin pyrkivät pintaan tämänkaltaisessa laadullisessa tutkimuksessa.

Naiseudenpolku kokonaisuudessaan on merkittävä menetelmä sukupuolisensitiivisen tyttötyön piiriin. Kentälle on saatu tuore, ajankohtainen ja tutkittu malli, jota jokainen alalla työskentelevä voi hyödyntää työhönsä. Tyttöjen Talot® voivat hyödyntää Naiseudenpolkua sukupuolisensitiivisessä työssään ja lähestyä sen avulla naiseuden maailmaa toiminnallisina, hyväksi todetuina keinoina. Myös yhteisöpedagogit (AMK) voivat tulevilla työkentillään halutessaan soveltaa Naiseudenpolkua omiin toimintoihinsa. Polku tarjoaakin yhteisöpedagogeille (AMK) monia mahdollisuuksia soveltaa oppejaan käytännössä, kuten esimerkiksi seikkailu- ja taidekasvatusta, elämäntilaa, kasvatus ja kulttuuri-kurssin sisältöjä sekä ohjaamisen ja osallistamisen käytänteitä. Naiseudenpolku tarjoaa, niin yhteisöpedagogeille (AMK), kuin muillekin nuorten parissa työskenteleville menetelmän, jolla lähestyä useita eri teemoja, jotka koskettavat nuorten arkea.

Saatujen tulosten perusteella voidaan myös luoda johtopäätös, että Naiseudenpolku on sangen merkityksellinen myös niille tytöille, joiden maailmankuvaa se on raapaissut. Nämä tytöt ovat saaneet itsevarmuutta, kokemuksia omien ajatusten jakamisen tärkeydestä, oppineet suodattamaan vaarallisia vaikutteita ja etsimään omanlaisena Naiseudenpolun rakennuspalikoita. Tyypittelyn Neiti Alati Aktiivinen Aurinko on ilmentymä niistä polulla vierailleista tytöistä, jotka saivat polulta kaikkein eniten ja kokivat sen sellaisena, kuin se oli tarkoitettukin.

"Oispa Kuopiossa enemmänkin tän tyylisiä tapahtumia! Mulla on jotenki iha hullun vahva olo nyt. Tuntuu, että pystyn mihin vaan, nyt kun jotenki tunnen itteni taas vähä paremmin. Tämmönen sopis niin hyvin jonneki psykologian kurssillekin. Saanko kiertää uudestaan?"

Yksilön kommentti Naiseudenpolun kiertämisen jälkeen.

LÄHTEET

Airaksinen, Arja 2010. Kuopion Tyttöjen Talo. Hankesuunnitelma 2011–2013.

Anttonen, Erja 2007. Sukupuolisensitiivisyys kansalaistoiminnassa ja nuorisotyössä. Helsinki: Humanistisen ammattikorkeakoulun julkaisuja.

Bildjuschin, Katriina & Malmberg, Ari 2002. Kerro meille seksistä. Nuoren seksuaalikasvatus. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Eishcher, Heli & Tuppurainen, Jonna 2011. Tyttöjen talo kuin avoin koti (2. painos). Helsinki: Setlementtinuorten liitto ry.

Eriksson, Päivi & Koistinen, Katri 2005. Monenlainen tapaustutkimus. Helsinki: kuluttajatutkimuskeskus. ISBN 951-698-149-6 (PDF).

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2008. Johdatus laadulliseen tutkimukseen (8. painos). Jyväskylä: Vastapaino.

Hanivaara, Pirjo 2006. Maailmaa syleilevä osallisuus. Nuorisotutkimus 3/2006, 29–38.

Heikkilä, Jorma & Heikkilä, Kristiina 2000. Dialogi. Avain innovatiivisuuteen. 1-2. painos. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö. Helakorpi, Seppo 1999. Opinnäytetyö ja tutkimustoiminta ammattikorkeakouluissa. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.

Honkasalo, Veronika & Souto, Anne-Mari 2008. Monikulttuurinen nuorisotyö. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. 2. painos. Helsinki: Hakapaino Oy, 115–138.

Horelli, Liisa & Haikkola, Lotta & Sotkasiira, Tiina 2008. Osallistuminen nuorisotyön lähestymistapana. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) Nuorisotyötä on

tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. 2. painos. Helsinki: Hakapaino Oy, 217–243.

Karman, Taina 2009. Sukupuolisensitiivistä työtä oppimaan- Kokemuksia Tampereen Tyttöjen Talon sukupuolisensitiivisestä työstä. Humanistisen ammattikorkeakoulun opinnäytetyö.

Kokljuschin, Mikael 1999. Seikkailuun! Varhaiskasvatuksen seikkailukirja. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Koskinen-Ollonqvist, Pirjo & Rouvinen-Wilenius, Päivi & Palojärvi, Elina 2003. Elämyksellisyys nuorten päihdekasvatuksessa. Paikallistoiminnan arviointikokonaisuuden, elämyksellisten päihdereittien ja draamojen arviointi. Helsinki: Trio-Offset.

Kotilainen, Sirkku 2008. Mediakulttuuri nuorisotyössä. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. 2. painos. Helsinki: Hakapaino Oy, 139–154.

Lahikainen, Anja Riitta & Pirttilä-Backman, Anna-Maija 1998. Sosiaalinen vuorovaikutus. Keuruu: Otavan Kirjapaino.

Levamo, Pauliina 2007. Omaa elämää etsimässä. Mikä muuttui- Mikä muutti? Teoksessa Heikkinen, Alpo & Levamo, Pauliina & Parviainen, Maaret, & Savolainen, Aili. Näe minut-kuule minua. Kokemuksia ryhmistä. 1.painos. Helsinki: Heikki Waris-instituutti. 130–152.

Lähde, Miia 2009. Lasten itseymmärrys kulutuskulttuurissa: ulkonäkösuhteen muotoutuminen alakoululaisten kirjoituksissa. Nuorisotutkimus 4/2009, 36–52.

Mukkonen, Tiina & Tulensalo, Hanna 1997. Tytöt ja tyttötyö. Tyttöprojektin tytöt ja työn menetelmät. Tampereen Yliopisto. Sosiaalipolitiikan laitos. Sosiaalityön pro gradu- tutkielma.

Mäkinen, Olli 2006. Tutkimusetiikan ABC. Helsinki: Gummerus Kirjapaino Oy.

Naskali, Päivi 2010. Kasvatus, koulutus ja sukupuoli. Teoksessa Saresma, Tuija & Rossi, Leena-Maija & Juvonen, Tuula (toim.) Käsikirja sukupuoleen. Tampere. Vastapaino 277–287.

Nitovuori, Liisa-Mari (toim.) 2004. Upea minä – tyttöprojekti, Tyttötyökansio (2. painos). Helsinki: Otamedia Oy.

Nummenmaa, Anna Raija & Korhonen, Päivi-Katriina (nyk. Juutilainen) 2000. Sukupuolisensitiivinen ohjaus. Teoksessa Onnismaa, Jussi & Pasanen, Heikki & Spanger, Timo (toim.). 2000. Ohjaus ammattina ja tieteenalana, osa 1. Ohjauksen lähestymistavat ja ohjaustutkimus. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Ojanen, Karoliina 2011. Katsaus tyttötutkimuksen suomalaiseen historiaan ja keskusteluihin. Teoksessa Ojanen, Karoliina & Mulari, Heta & Aaltonen, Sanna (toim.) Entäs tytöt, johdatus tyttötutkimukseen. Jyväskylä: Bookwell Oy, 9-43.

Ojanen, Karoliina 2010. Tyttötutkimus. Teoksessa Saresma, Tuija & Rossi, Leena-Maija & Juvonen, Tuula (toim.) Käsikirja sukupuoleen. Tampere: Vastapaino 123–127.

Oksanen, Emmi 2011. Nuorten huolet nuortenpalstakirjeissä: itseensä käpertyminen anomian lajina. Teoksessa Nuorisotutkimus: Väkivalta ja kiusaaminen 2/2011. Helsinki: Hakapaino Oy 112–116.

Punnonen, Varpu 2008. Sukupuolisensitiivinen sosiaalinen nuorisotyö. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Anna, Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. 2. painos. Helsinki: Hakapaino Oy, 521–540.

Telemäki, Matti & Bowles, Steve 2001. Seikkalukasvastuksen teoria ja käytäntö, osa 1. Oulu: Oulun yliopistopaino.

Tuppurainen, Jonna 2010. Tyttöjen Talo – verkostohankkeen loppuraportti.

(<https://setlementti-fi.directo.fi/tyttotyto/materiaalivinkit/julkaisut/>)

(<https://setlementti-fi->

[bin.directo.fi/@Bin/37545955251ba19dde4c56bf8a18d775/1330524955/application/pdf/29611/loppuraportti_TyttojenTalo-verkosto.pdf](https://setlementti-fi-bin.directo.fi/@Bin/37545955251ba19dde4c56bf8a18d775/1330524955/application/pdf/29611/loppuraportti_TyttojenTalo-verkosto.pdf))

Viitattu 21.2.2012. <http://www.setlementti.fi/setlementtiliitto/>

Vilkkä, Hanna 2010. Sukupuolen ja seksuaalisuuden kohtaaminen. Jyväskylä: WS Bookwell Oy.

LIITE 1 Veenuksen mainos

VEENUS

Oleeko yli 15-vuotias tyttö, joka haluaa tyttöenergiaa arkeensa? Haluatko päästä kohtaamaan kaltaistasi nuoria ja tekemään yhdessä jotain muiden tyttöjen hyväksi?

Veenus on uusi syksyllä 2011 käynnin päihätyvä Kuopion tyttöjäalon ryhmä, jossa käsitellään naiseksi kasvamisen risuja ja ruusuja. Naisellinen ryhmämme kokoontuu kerran viikossa aina helmikuun loppuun asti, jolloin yhteinen matkamme loppu huipentuu tapahtumaan, jossa naiseksi varttuminen täival on pääosassa. Pääset mukaan innostamaan sekä havainnollistamaan sen, että tyttönä ja naisena olo on oikeastaan aika kivaa!

Veenukset kokoontuvat:

Maanantaisin 21.11.2011 alkaen

Klo. 15.30-17.30

Tyttöjen talon tiloissa

Ilmoittautumiset ja yhteydenotot:

kirsi.kokkonen@puujola.net

045 877 6400/ Kirsi

050 554 8010/ Johanna

Veenusten tapahtumakalenteri

Vko 46 Minä + sinä = Me

Vko 47 Löydä sisäinen ääniästäsi ja vahvuutesi

Vko 48 Terveet tytöt

Vko 49 Maailman naiset

Vko 50 Mitäs me ystävät <3

Joululoma

Vko 1 You and yourself

Vko 2 Seikkaaminen

Vko 3 Safari seksuaalisuuteen

Vko 4 Aikajana kultaiseen keski-ikään

Vko 5 Positiivisuuksien jakaminen - Naiskava mediassa

Vko 6 Vikan viikon vippinän suunnittelua

Vko 7 Vippinää ma-pe Tyttöjen talolla

Veenusten oma päätöshärdelli

Mimmistä-Mummoksi

Naiseudenpolku Kuopion Tyttöjen Talolla

13.2-16.2.2012

Olet tervetullut käppäilemään naiseudenpolullemme viikolla 7, jollonka pääset tarkastelemaan naiseuden maailmaa tavallisten tyttöjen vinkkelistä. Olemme kuluneen talven aikana kokoontuneet viiden nuoren naisen voimin tutkailemaan median meille langettamia muotteja, naiskulttuureja, kultaista keski-ikää, sekä seksuaalisuutta ja seurustelun muotteja. Haluamme nyt jakaa eletyt elämykset kanssasi. Ilmoittaudu ja tule polullemme itseksesi tai kaveripossesi kanssa!

MAKLO: 10 – 17

TIKLO: 12 – 19

KEKLO: 12 – 18

TOKLO: 9 – 15

**Ensimmäinen
Kuopiossa!**

Ilmoittautumiset ja
yhteydenotot sähköpostitse:
veenus.sallariikka@gmail.com

Ilmoittautua voi myös facebookissa!
Osoite: Hapelähteenkatu 33, 2krs.

LIITE 3 Kyselylomake

Naiseudenpolku on tapahtuma, jossa tutustutaan kasvamiseen, tyttöyteen, naiseuteen, ja niihin liitettyihin oletuksiin eri menetelmien avulla. Polku sisältää erilaisia teemoja, kuten median antamaa naiskuvaa, seksuaalisuutta, kasvamista sekä eri kulttuurista tulevien naisten maailmaa. Ideana on, että polku tarjoaa kokijalleen uutta tietoa aiheesta kuvien, tekstien ja erilaisten elämyksellisten tilanteiden kautta.

Tässä kyselylomakkeessa käydään läpi asioita, joita polun tulisi kokijalleen tarjota ja millä keinoin. Kyselylomakkeen tietoja käytetään Salla Seppälän ja Riikka Ylikauppilan opinnäytetyössä.

YLEISTIETOA:

Ikäsi?

_____ vuotta

Kuinka usein olet käynyt Kuopion Tyttöjen Talolla? Mikä sai sinut tulemaan paikalle?

Mistä kuulit tai sait tietää Kuopion Tyttöjen Talosta?

NAISEUDENPOLKU:

1. Ymmärsitkö, mitä Naiseudenpolulla tarkoitetaan?

Kyllä   Ei   En osaa sanoa

Miksi? Miksi ei? _____
 _____
 _____

2. Mitä naiseus sinun mielestäsi on? Voit rastittaa useamman vaihtoehdon.

- Sukupuolta
- Ulkonäköön liitettäviä asioita, kuten korkokenkiä, hameita tai koruja
- Äitiä
- Fyysisiä tekijöitä, kuten rintoja, sääriä tai kasvon piirteitä

Jotain muuta? Mitä? _____
 _____

3. Uskotko, että Naiseudenpolku voisi tarjota sinulle uutta tietoa?

- Kyllä Ei En osaa sanoa

4. Mistä aiheista haluaisit tietää enemmän? Voit rastittaa useamman vaihtoehdon.

- Seurustelusta
- Naisiin kohdistuvista median luomista odotuksista
- Ystävydestä
- Seksuaalisuudesta
- Vastakkaisesta sukupuolesta
- Naisten elämästä muissa kulttuureissa
- Kehityksestä ja kasvamisesta
- Terveystestä ja hyvinvoinnista

Jostain muusta? Mistä? _____
 _____

5. Minkä ikäisille Naiseudenpolku olisi sopiva?

_____
 _____

6. Haluaisitko, että polku:

- Vaatisi aktivoitumaan, liikkumaan, toimimaan, puhumaan ja tuomaan mielipiteitä esiin
- Antaisi mahdollisuuden kierrellä ympäriinsä ja tarkastella teemoja hiljaa ja itsenäisesti

Sisältäisi sekä aktivoitumista, että itsenäistä tarkastelua ja pohdintaa

Miksi tämä tapa olisi hyvä? _____

---

7. Mitkä tavat toimisivat mielestäsi tyttöyttä, naiseutta ja kasvamista käsiteltäessä Naiseudenpolulla? Voit rastittaa useamman vaihtoehdon.

Lyhyt/mini elokuvat

Näytelmät

Valokuvat

Ryhmäkeskustelut

Luettavat aihetta käsittelevät tekstit

Musiikin kuuntelu

Polkuun tutustuvan ryhmän yhdessä tuottama esitys

Itse tuotettu työ, kuten käsityö, teksti, maalaus, piirustus, patsas tai kuva kollaasi

Jokin muu? Mikä?

---

8. Mikä on päällimmäinen ajatuksesi Naiseudenpolusta tähän mennessä?

Mielenkiintoinen

Hauska

Samantekevä

Tärkeä

Turha

Jatka lausetta. "Mielestäni Naiseudenpolku on _____"

---

9. Osallistuisitko Naiseudenpolkuun?

Kyllä Ei En osaa sanoa

Kyllä/Ei koska, _____

---

10. Haluaisitko olla joskus mukana järjestämässä ja toteuttamassa Naiseudenpolkua?

Kyllä Ei En osaa sanoa

Miksi? Miksi ei? _____

---

11. Tarjotaanko Kuopiossa mielestäsi hyvin tietoa naiseksi kasvamisesta ja sen haasteista?

Kyllä Ei En osaa sanoa

Perustele vastauksesi:

MUUTA

12. Millä muilla eri keinoin toivoisit naiseutta käsiteltävän? Voit rastittaa useamman vaihtoehdon.

- Pienryhmätoiminnalla
- Medialukutaidon kehittämisellä
- Seksuaalikasvatuksella
- Musiikin avulla
- Teatteri-ilmaisun menetelmin
- Liikunnan avulla

Muulla? Millä? _____

13.. Mikä/mitkä edellä mainituista menetelmistä kiinnostaisivat sinua?

---

14. Mitä muuta toivoisit Kuopion Tyttöjen Talon tarjoavan?

- Tukea elämänhallintataidoissa
- Erilaisia harrastusmahdollisuuksia Talon tiloissa
- Mahdollisuuksia toteuttaa musiikkia, pienelokuvia ja teatteri-ilmaisua
- Apua koulunkäynnissä/opiskeluissa
- Mahdollisuuksia tavata uusia ihmisiä ja saada ystäviä

Jotain muuta? Mitä? _____

Kiitos vastauksista!

LIITE 4 Adjektiivilista

Mielenkiintoinen Herättävä Epätodellinen Hyvä
Pehmeä Tylsä Turvallinen Aistikas
Ymmärrettävä Voimauttava Mauton Hauska
Nolo Turha Uutta opettava Mahtava
Naisellinen Ahdistava Vaikuttava Lapsellinen
Masentava Hämmentävä Liian pitkä Tunnoton
Johdatteleva Epämääräinen Tärkeä Vaikea
ymmärtää Sisällötön
Toimiva kokonaisuus Turhauttava
Jotain muuta?

LIITE 5 Havaintopohja

Havainnointipohja

Havainnoi ja tarkkaile ryhmässäsi seuraavia asioita. Muista havainnoida ja keskittyä myös hiljaisiin tyttöihin ja näkymättömmimpiin asioihin. Lista on vain suuntaa antava.

Minkä ikäisiä ryhmäläiset suunnilleen ovat, jos ikä/luokka eivät ole jo etukäteen tiedossa?

(Mikä on sukupuolijakauma ryhmässä? Miten se vaikuttaa ryhmään?)

Kuinka kiinnostuneita he ovat ympäristöstään: Kuuntelevatko, katselevatko, koskettelevatko esineitä ym. Osallistuvatko aktiivisesti vai esim. puhuvat keskenään muista asioista?

Nouseeko ryhmästä esiin yksilöitä, jotka: ovat selkeästi aktiivisia tai ovat selkeästi passiivisia? Millä tavoin aktiivisuus/passiivisuus ilmenee?

Tarkkaile ihmisten ilmeitä ja kehonkieltä jokaisessa huoneessa. Havaitsetko: hymyjä, silmien pyöräytyksiä, haukotuksia, merkitseviä katseita ystävän kanssa, merkkejä tylsistyneisyydestä, avoimuutta/sulkeutuneisuutta asennossa?

Kuuntele kommentteja, joita nousee eri huoneissa ja tilanteissa: Ovatko ne myönteisiä vai kielteisiä. Koskevatko ne teemoja, tyttöä itseään tai Naiseudenpolkua. Kuvaavatko ne ahdistuneisuutta, tylsistyneisyyttä, kiinnostuneisuutta tai tyytyväisyyttä?

Millaiselta ilmapiiri vaikuttaa? Onko se jännittynyt, avoin, ujo, ahdistunut, vakava, iloinen?

Tarkkaile purkuhuoneessa kaikkea yllämainittua: miltä kokonaiskuva vaikuttaa. Nouseeko selkeitä yksilöitä, jotka ovat innostuneita/ahdistuneita.

